

Poštnina plačana v gotovini

VIGRED

ŽENSKI LIST

LETO 1931

6

**Vedno sveže, vedno čisto
v zaščitnem zavitku**

Schichtovo terpentinovo milo je zavito in se vsled tega ne more zaprašiti. Kakor kupljeno, tako še po več mesecih enako čisto in sveže.

Schichtovo terpentinovo milo

Zavitek nosi razen tega lepe podobice za izrezati, za kratek čas otrok.

A. G.:

Pavlina Pajkova.

(Ob 30 letnici njene smrti.)

V zgodovini slovenskega slovstva zasledimo odlične može: pesnike in pisatelje, zastopnike in tvorce lepe slovenske besede, na katere smemo in moramo biti ponosni. Med temi odličnimi pesniki in pisatelji zasledimo pa tudi pisateljice in pesnice.

Eni izmed teh naj bodo posvečene naslednje vrstice. To je pesnica in pisateljica Pavlina Pajkova, žena pok. Janka Pajka, profesorja in urednika »Zore«.

Pavlina Pajkova

Njen nastop v slovenski literaturi je važen zaradi tega, ker je nastopila v času ko so bile slovenske pisateljice zelo nenavadna prikazen, slovenščina pa je bila tedaj malo spoštovana. Drugo pa je, kar je treba poudariti, da si je Pavlina Pajkova že v nežni mladosti ustvarila trdne in zdrave nazore o življenju in umetnosti, katerih se je strogo držala do svoje smrti in se za nje tudi vztrajno borila. V svojih spisih je vedno odkrito izražala to, kar je mislila in resnično čutila; vsako njeno delo je verna slika njenega mišljenja, čuvstvovanja in dejanja. Ker 1. junija t. l. mine trideset let, odkar je prenehalo utripati srce ženi, ki se je z vso dušo posvetila svojemu narodu, je primerno, da si skušamo ogledati njeno življenje in delovanje. Morebiti se bo kdo obregnil ob njenih spisih, ker so nekateri prežeti od čuvstva in melanholije. Tisti naj pomisli na besede, ki jih je zapisal profesor dr. Pajk: »Ženska misli s srcem, misli s čuvstvom, in kar ona opisuje, ni čudo, ako je zopet čuvstvo. Ženski spisi so torej pristna povestnica ženskega čuvstvovanja in neposredni odsevi ženskega bitja in življenja.«

Pavlina Pajkova se je rodila 9. aprila l. 1854. v lombardskem mestu Paviji. Njen oče, Jožef Doljak, sodni svetnik, je bil doma iz Solkana pri Gorici. Kot odličen rodoljub je bil l. 1848. v številu slovenskih državnih poslancev v dunaj-

skem parlamentu. Njegova žena je bila po krvi Slovenka, po odgoji pa Lahinja in zato je v laškem jeziku odgajala tudi svoje otroke. Iz Pavije se je preselila družinica v Milan, pozneje v Trst. Pavlina je postala sirota brez očeta in matere že v šestem letu. Prišla je k stricu Matiju Doljaku v Solkan. Bivanje v Solkanu je bilo za mlado Pavlino in za poznejšo slovensko pisateljico največje važnosti. — Narodno gibanje v goriški okolici je začelo prevevati nežno in dovzetno dušo potujčene Slovenke. V hiši rodoljubnega strica so se zbirali najodličnejši goriški narodnjaki; zlasti dva moža sta začela buditi v mladi Pavlini ljubezen do slovenskega jezika. To sta bila: odvetnik dr. Lavrič in deželni uradnik Klavžar. Dr. Lavrič je bil celo dve leti njen učitelj v deklamatoriki. Pavlina je izredno hitro napredovala. Kmalu je zaslovela kot izborna deklamatorica in igralka. Med slovenskimi knjigami sta ji bila najbolj všeč dva zvezka: Prešernove in Stritarjeve poezije. Z vsem ognjem deklinše duše jih je vzljubila.

L. 1876. se je poročila s profesorjem dr. Jankom Pajkom, urednikom »Zore«. V »Zori« je objavila svoje pesniške prvence. Mož ji je postal dober učitelj v slovstvenem delovanju. Najprej je zlagala pesmi, a kmalu potem se je lotila proze, začela je pisati novele in romane. — V Mariboru je ostala dve leti. L. 1878. je šla z možem v Gradec, potem v Brno, kjer je ostala osem let. Mnogobrojni vtisi, ki jih je doživljala med tujim narodom, so zapustili v njeni duši trajne sledove, ki jih je lahko zaznati v spisih, ki so se v tistem času porodili. — Ni se mogla ubraniti domotožju, ki se ji je čestokrat oglašalo v srcu. Leta 1880. in 1882. je pohitela z družinico na slovensko zemljo. Bila je gost župnika in slovenskega pisatelja Davorina Trstenjaka v lepem Starem trgu na Štajerskem, kjer je preživela precej veselih ur v družbi slovenskih pisateljev. — Nekaj let je bila tudi na Dunaju. Velikomestno življenje ji je bilo precej zoprno. Največ razvedrila so ji nudili zabavni večeri »Slovenskega kluba« na Dunaju, kjer je tudi sama trikrat predavala. L. 1899. je prišla z možem v Ljubljano. Prihod v domovino, ki jo je nad vse ljubila, je bil zelo žalosten. Njen mož je težko zbolel in nekoliko mesecev pozneje je podlegel mučni bolezni. Pisateljici se je oglašala v srcu zla slutnja, da smrt že trka in jo kliče... Globoka otožnost se je je polotila. Za javno življenje se je le malo zanimala. Edino veselje ji je še ostalo, da je mogla občevati z urednikom »Dom in sveta«, † dr. Fr. Lampetom. Bil ji je iskren prijatelj in svetovalec. Spomladi l. 1901. je začela tudi sama bolehati, koncem majnika pa jo je vrgla na posteljo močna pljučnica. Ni bilo več upanja, da bi okrevala. Dne 1. junija l. 1901. je izdihnila svojo blago dušo. — Zaplakale so tedaj njej sorodne duše... Bila je stara šele 47 let. To je sploh bridka usoda velike večine slovenskih pesnikov in pisateljev, da so omagali v smrti prav tedaj, ko so se bližali svojemu višku.

Njeno literarno delovanje bi lahko razdelili v dve dobi: od l. 1872.—1877. je pela izključno lirične pesmi, od l. 1877.—1901. pa je pisala novele, povesti in romane.

Mlad človek, v katerem se poraja prva radost in bol, čuti neko potrebo, da izraža svoja čustva tako, kakor mu vro iz srca. Taki refleksi njegovega mišljenja in čuvstvovanja so lirične pesmi. Tako tudi Pavlina Pajkova. — Postala je že tedaj pesnica, ko se je učila slovenskega jezika. Čitanje in deklamiranje Stritarjevih in Prešernovih pesmi je osemnajstletno dekle tako prevzelo, da je tudi sama začela ubirati podobne strune. In res je opaziti v njenih pesmih velik vpliv Prešerna in Stritarja; zlasti Stritarjeve pesmi so bile njeni mehki in nežni naravi prava slast. Vsebina pesmi Pavline Pajkove je otožna. Njena boleost pa ni izmišljena in sanjava, temveč resnična in ima kali v pesničini občutljivi naravi in žalostnih dogodkih njene mladosti. Skoro v vseh pesmih se zrcali pesničino lastno gorje. Osnovni toni njenih pesmi so: žalost, bol in slast ljubezni, domovinski in materinski zanos. Žalost najlepše opeva v pesmi »Milih pokojnikov dan«. V tej pesmi je izražena bol in zapuščenost precej preprosto, a obenem globoko. Človeku

se kar hipoma pojavi pred očmi pesnično stanje. — Najlepše njene pesmi pa vsebujejo »Materni glasovi«. Skoro vsak verz nam izpričuje iskrenost in plemenitost materinske ljubezni. — Med njenimi ljubavnimi pesmimi je po duhoviti zamisli najlepša »Porod ljubezni«. Osnovna misel je tale:

Dve kaplji jutranje rose prirositi na razcveto rožo »in prej, ko se zaveste«, se vtopiti druga v drugo. Tako se vžiga tudi ljubezen v dveh, prej si tujih bitij, katerih duši se združita. — Po obliki je ta pesem nedovršena.

Pesmi Pavline Pajkove se odlikujejo po nežni naivnosti in globokem čustvovanju. Vse polne so duhovitih primerov, le jezik ji je precej trd in okoren. Iz njenih pesmi se da lahko razbrati, da ji ni bila slovenščina materni jezik. Naučila se ga je sicer z veliko pridnostjo, a premalo je imela prilike občevati s preprostim narodom, kjer bi bila lahko črpala iz neizmerne zakladnice narodne govornice. — Svoje pesmi je izdala l. 1878. v Mariboru in l. 1893. v Celju v prvem zvezku svojih zbranih spisov.

Leta 1877 se je poslovila od svojih literarnih prvencev v vezani besedi in začela razvijati svoj bogato obdarovani talent v noveli, povesti in romanu. V »Odlomkih ženskega dnevnika« (»Zora« l. 1876.), ki je prvi njen spis v prozi, se pozna močen vpliv Stritarjevega »Zorina«. »Odlomki ženskega dnevnika« — pisateljicini samoizpovedi — so povest njenega lastnega življenja: hrepenjenja in hotenja. Pisateljica je v tem delu mojstrsko naslikala razmere svoje okolice in svoje tedanje dušno stanje.

Prvo novelo je spisala v Brnu l. 1880. in ta je: »Roka in srce« (v »Kresu« je bila tiskana l. 1881.). Ker je ta novela ena izmed najboljših, naj označim na kratko njeno vsebino.

Bogati baron, oče peterih otrok, je zaigral na borzi 50.000 gld. Ker nima toliko gotovine, si izposodi to vsoto pri markizu Konradu, precej uglednem bogatašu. Markiz obišče barona, se zaljubi v lepo osemnajstletno Melito in prosi za njeno roko. Konrad je precej prileten in neprikupljive zunanosti. Dekle se ga brani. Končno se le da pregovoriti in privoli v to zvezo. S tem reši starše iz hudih gmotnih stisk. Poročita se. Melita postane zelo nesrečna in se zaradi tega vede napram Konradu odurno in sovražno. Markiz Konrad jo kljub temu vroče ljubi in si skuša na vse načine pridobiti njeno ljubezen. Toda vse zaman, Melitino srce ostane mrzlo. Počasi se ohlajajo tudi Konradu čustva do nje. V njenih dušah se poraja gnjev in mržnja. Markiz hudo trpi zaradi tega. V njegovo dušo se naseli potrtost in žalost, zaradi katere težko zboli. Njegova bolezen začne vznemirjati Melito. Ko Melita spozna, koliko je moral pretrpeti zaradi njene hladnosti, se vzbudi v njej sočutje do moža; skuša se sprijazniti z njim. Konrad jo najprej užaljen zavrne, končno se pa poravnata. Markizu zcvete z zdravjem srečno življenje ob strani ljubeče žene, ki mu je podarila sedaj poleg roke tudi srce.

Duševni boji Melite in nesrečnega markiza, nasprotje med obema in končna sprava, vse to je krasno opisano in osvetljeno. Tu ni nič neverjetnosti in slučajnosti; dejanje se razvija neprisiljeno in psihološko utemeljeno.

Kmalu nato je napisala novelo »Blagodejna zvezdica« (»Kres« 1881). Ta novela nam izpričuje, kako je razširilo obzorje pisateljici bivanje v Brnu. Vse dejanje je lahkočno izpeljano, kljub temu pa novela pogreša večjih psiholoških konfliktov.

»Mačeha« (»Kres« 1882) je njena najobsežnejša novela. Po vsebini je zelo zanimiva, v tehniko pa precej zaostaja za omenjenima. Zapletki so sicer duhovito izmišljeni, a ne vedno srečno razvozljeni.

V tej noveli je lepo naslikan Elzin stric, dekan, kateri sprejme pod svojo streho bolno Evfemijo. Dekanov dom je verna slika Trstenjakovega župnišča v Starem trgu na Štajerskem, katerega se je pisateljica čestokrat spominjala in obujala nanj prijetne spomine.

Leta 1882 je nastala kratka novela »Pripovednik v sili« (»Kres« 1883). Je precej sentimentalna. Hiranje zaradi srčnih ran ji je glavni motiv. V njej je popolna slika plemenite ženske ljubezni, o kateri je bila pisateljica prepričana.

Polna humorja, otroškonavnne veselosti in šegavosti je novela »Očetov tovariš« (»Kres« 1884). Dejanje je opisano zelo mično in psihološko utemeljeno.

Doslej omenjene novele so nastale v dobi od l. 1880. do 1883.; kesneje se je lotila povesti in romanov iz narodnega življenja. Te je objavljala v Mohorjevi družbi.

Prva povest iz narodnega življenja je »Dora«, objavljena l. 1885. v »Večernicah Družbe sv. Mohorja«.

Ta povest je življenjepis sirote, ki je pretrpela v svojem življenju mnogo bridkosti. Dori umrje oče. Po njegovi smrti živi Dora pri ošabni mlinarjevi družini, kjer ji ni pa nihče naklonjen. Njen brat jo hoče vzeti k sebi, a umre v cvetu mladosti. Dora se nato poroči s Petričevim Florijanom, katerega bi bila rada vjela v zanke bogata mlinarjeva Minka. Florijan je Dori zvest in vdan. Florijan je človek nenavadne jeze in zelo prepirljiv, kar bega mlado ženo Doro. — Kaj se zgodi? — Nekoč ga ubijejo pri pretepu. Edina tolažba ji ostane sinček Lojzek. — Hudobna Minka, ki zaradi Florijana še vedno sovraži Doro, zvabi dečka nalašč na led in Lojzek utone. Ta udarec je uničil Dori poslednje nade in upe, ki jih je gojila do Lojzka. — V skromni hišici živi na stara leta, kamor sprejme tudi beračico, nekdanj ošabno in bogato — Minko. — Ta povest se je priprostim ljudem zelo prikupila. Bravko ali bravca gane včasih do solz.

Leta 1889 je izšla povest »Domačija nad vse« (»Večernice Družbe sv. Mohorja«). Krasno je naslikala pisateljica v tem delu moč domotožja, ki je čuteči duši to, kar je slana nežnemu cvetu. V povesti »Dneva ne pove nobena pratika« (»Koledar Družbe sv. Mohorja« l. 1886.) je popisano življenje lahkomišljenega fanta, ki je gluha za materine opomine in zaradi tega umrje nespravljien z Bogom pod razvalinami mesta. Poučna je tudi povest »Najgotovejša dota« (»Večernice« 1892). Pisateljica skuša dokazati, da je dekletova najboljša dota: dobro srce in pridne roke. Nekaj mesecev pred smrtjo pa je napisala povest »Življenja križi« (»Koledar Družba sv. Mohorja« l. 1903.). Med tem časom pa je še napisala tri novele: »Igra s srečo« l. 1894., »Planinska idila« l. 1895. in »Uslišana« (»Dom in svet« 1900).

Pavlina Pajkova se je razvila v Brnu v pridno literarno delavko; tedaj je nastal njen prvi roman »Arabela« (»Kres« 1885), njeno najboljšo delo.

Glavna junakinja tega romana je sirota, kateri ne manjka zemskega blaga, pač pa onega, brez česar je človeško življenje nesrečno in bedno, to je: sočutja in ljubezni. Pisateljica hoče v tem delu poudariti predvsem tole: največja nesreča je za človeka ne biti ljubljen, življenje brez ljubezni je duševna smrt. Pisateljica je s takimi sirotami vedno sočuvstvovala, ker ji je bila njih usoda dobro znana. Zato pa se ji je risanje značajev nadvse posrečilo.

Leta 1895 je izšlo v »Ljubljanskem Zvonu« precej pomanjkljivo delo: »Roman starega samca«, v »Dom in svetu« pa zelo mikavno delce: »Spomini tete Klare«. Naslednje leto je objavila v »Lj. Zvonu«: »Dušne borbe«, kjer je mojstrsko naslikan boj sorodnih si duš, v »Dom in svetu« pa apologetičen roman »Judita«. Ost tega dela je obrnjena proti ateizmu, ki jemlje človeku up v posmrtno življenje. Krasno je naslikala moč svete vere, ki je zvezda rešiteljica obupanim in strtim srcem. — Njen najobsežnejši roman so »Slučaji usode« (Slovanska knjižnica, Gorica 1897). Roman je sicer zelo zanimiv po vsebini, vendar pa je v njem glavna hiba ta, ker prevladujejo — slučajji.

Novele in romani Pavline Pajkove nosijo na sebi nekak mednarodni pečat. Zakaj? Saj je življenje gosposkih krogov, katerega pisateljica opisuje, pri raznih narodih precej, vsaj v bistvu, slično. Pristno slovenske pa so njene povesti iz narodnega življenja, ki jih je napisala za Mohorjevo družbo.

Kaj bi več našteval? Že samo ta dela — poleg velikega števila drugih, ki so izšla po raznih leposlovnih listih — nam svedočijo veliko delavnost in zanimanje za slovenski jezik, ki ga je gojila pisateljica Pavlina Pajkova. — Vsebina njenih spisov je kaj mnogovrstna: pisateljica nas povede v salone, pa tudi v preproste delavske in kmečke hiše. Glavni predmet je ljubezen, ki jo opisuje v vseh mogočih

slučajih. Ko opisuje ljubezen, ki je vir boli in radosti, obupu in sreči, nikjer ne zaide na opolzka pota; povesti Pavline Pajkove so strogo moralne. Ko opisuje, koliko prevar rodi nesrečna ljubezen, nam tega nikoli ne slika tako, da bi hotela zavajati k strasti ali pregrehi. Svoje nazore o ljubezni nam razodeva v razpravi »Aforizmi o ljubezni«, ki je obenem vzvišen hvalospev idealni ljubezni.

»V čem se loči prava ljubezen od neprave? — Ljubezen, ki se vzbudi, da ne vemo, kdaj in kako; ljubezen, katera vzgoji spoštovanje in češčenje; ljubezen, ki ne pozna sebičnosti, ki vse žrtvuje, vse odpušča, vse daruje; ljubezen, iskrena in čista, katera kar najvišje vznaša mišljenje in čuvstvovanje naše, katera zaradi popolnega svojega zatajevanja ne uživa samo nebeških sladkosti, temveč tudi zemeljske bolečine, ker se nobeden zemljan ne more docela iznebiti svoje nravi — takšna ljubezen je prava in samo takšna more biti tudi večna.«

Tako ljubezen si je stavila za vzor, ko je pisala svoje spise. Taka ljubezen more osrečiti bedno življenje. Namen njenim spisom je bil: nuditi svojemu narodu prijetno berilo, ki bi »vzgojevalo duhove in srca za vse lepo in blágo« (»Slov. list«, 5. marca l. 1898.). Med Slovenci ni menda nihče tako pobijal izrodov golega naturalizma kakor prav Pavlina Pajkova.

Pavlina Pajkova se je tudi teoretično zanimala za etična vprašanja. Napisala je »Aforizme o ženstvu, ljubezni, prijateljstvu«. Ni bila prijateljica feminizma. Bila je sicer mnenja, da ženska ne zaostaja za moškim glede duševnih zmožnosti, vendar ni zahtevala popolne emancipacije. Neprimerno se ji je celo zdelo, da se toliko deklet izobrazuje v vseh mogočih strokah, pri tem pa se zanemarja pouk, katerega od njih zahteva družinsko življenje. »Žena ne bodi učena, temuž izobražena«, je zapisala že l. 1894.

Pavlini Pajkovi pripada odlično mesto v zgodovini slovenskega slovstva. Bila je ena izmed najboljših moči Stritarjeve dobe. Ni bila samo plodovita in dobra pisateljica, ampak je bila vzor-žena, blagega srca in kristalno-čistega značaja. Njeno truplo počiva sicer že trideset let v naši, njej nadvse dragi slovenski zemlji, a njen duh še živi in bo živel v številnih delih, katere je rodila idealna ljubezen in narekovalo njeno zlato srce.

Dr. Fr. Jaklič:

Velika skrivnost v Kristusu in v Cerkvi.

III.

(Nadaljevanje.)

Kako pa se izvrši zakrament sv. zakona? Kdo je njegov delilec, postavljen od Boga?

Iz gornjega dokaza je že jasno, da je Kristus zakonsko pogodbo, ki je bila do takrat zgolj naravno dejanje, povzdignil v zakrament. Če je torej zakonska pogodba veljavno sklenjena, je že hkrati zakrament, če sta le oba poročenca že krščena; in če ta zakonska pogodba ni zakrament, je tudi kot zgolj naravna pogodba neveljavna.

Zakon torej ni zakrament šele po duhovnikovem blagoslovu. Saj je skozi dolga stoletja Cerkev priznavala za veljaven zakrament tudi tako zakonsko pogodbo, ki sta jo napravila zakonska sama, brez duhovnika. In ko Cerkev sedaj zahteva poleg dveh prič tudi navzočnost škofa ali župnika kraja, kjer se poroka sklepa, oziroma navzočnost kakšnega drugega pooblaščenega duhovnika, so ti božji služabniki navzoči samo kot priča Cerkve, ne pa kot delilci zakramenta.

Zakon je po svoji naravi pogodba med ženinom in nevesto. Vsaka pogodba se pa mora izvršiti, da ima javno veljavo, v neki predpisani obliki; tako n. pr. država podrobno predpisuje obliko oporoke ali drugih civilnih pogodb. Cerkev ima oblast,

upravljati zakramente, torej tudi zakrament sv. zakona. Ta zakrament se pa izvrši hkrati z zakonsko pogodbo. Torej ima Cerkev pravico, da podrobno določa obliko zakonske pogodbe in njene pogoje, od katerih torej zavisi ne le vreden prejem, ampak tudi sama veljavnost zakonske pogodbe.

Ker je Kristus zakonsko pogodbo povzdignil v zakrament, je tudi razvidno, da delilec tega zakramenta ni duhovnik, ampak oba poročenca, ki sklepata pogodbo. Poročenca sama si torej izvršita božje dejanje; sama sežeta v zakladnico božje milosti in se z njo obogatita; sama sta torej hkrati delilca in prejemnika tega zakramenta.

Ali je mogel Bog jasneje pokazati, kako ceni zakon, kakor s tem, da ga je povzdignil v zakrament? Krščanski zakon je torej neskončno vzvišen nad naravnim zakonom. Koliko spoštovanje tirja od nas, koliko šele od zakonskih samih! S koliko srčno čistostjo morata stopiti pred poročni oltar! Kako malo na mestu bi bila vsaka lahkomiselnost! Ob zavesti, da je zakon zakrament, se še tembolj pokaže, kako so čutno nagnjenje in gmotni oziri nevredni nagibi za zakon.

IV.

Zakramentalna svetost krščanskega zakona daje zakonski obljubi novo moč. Zakonska namreč nista te obljube izrekla samo eden pred drugim, ampak pred šamim Kristusom. Še več: Kristusu sta jo položila naravnost v roke, njemu sta jo zaupala. Da, pri tej zvezi je bil tudi sam Kristus udeležen. Saj sta poročenca uda njegovega skrivnostnega telesa.

Kako lepa je torej misel: ta oseba je od Jezusa meni izročena in jaz njej. Ko sva najprej sama spoznala, da je prav, če to zvezo skleneva, naju je združil še Kristus. — In tudi če sta se oba zakonska zmotila glede prikladnosti te zveze, ostaneta vendar združena v Kristusu.

Zakramentalna svetost zakona tudi vse tri namene zakona obda z nadzemskim sijem.

Prvi namen zakona je rojstvo in odgoja otrok. V krščanskem zakonu, v katerem sta oba poročenca člana Jezusovega skrivnostnega telesa, se ta dva člana za celo življenje združita, da širita članstvo Jezusovega skrivnostnega telesa, ko rodita in vzgajata otroke za Boga in za Cerkev Kristusovo. Zato naj se tudi najtežjih žrtev ne plašita. Zakonsko dejanje, v katerem je bilo po izvirnem grehu toliko poniževalnega, je zaradi zakramentalne svetosti zakona postalo ne le zaslužno, ampak naravnost sveto dejanje, kot to poudari sv. Pavel v 1. pismu do Timoteja: »Žena se bo zveličala s tem, da rodi otroke.«

Drugi namen zakona je medsebojna pomoč. Tudi ta dobi iz zakramenta nove nagibe in novo moč. Zakonska morata vse svoje osebne odnošaje gledati v Kristusu, saj je zakonski sodrug božja podoba, božji otrok, odrešen z božjo krvjo in tempelj Svetega Duha. Božja ljubezen torej požlahtni in okrepi njuno naravno medsebojno ljubezen. Ne hrepenita več po uživanju lastne sreče, ampak vsak od njiju še bolj hrepeni, da bi osrečil svojega življenjskega druga oziroma družico. In sicer ga hoče osrečiti zlasti s tem, da mu pomaga na poti k svetosti. Skrb za posvečenje ljubljene osebe torej postane sedaj žarišče zakonske ljubezni. Zgradila sta si svetišče in hočeta roko v roki čedalje bolj prodreti v njegovo notranjost.

V naravni zakonski ljubezni lahko kdaj nastopi vsaj začasna nevarnost, da eden od zakonskih začne oboževati drugega in tako izprevrže svojo ljubezen. V pravem krščanskem zakonu je pa to izključeno, saj hočeta svojo ljubezen spojiti z ljubeznijo, katero ima Kristus do obeh. V njuni medsebojni ljubezni je torej en srčni utrip, ena radost, ena žalost, pa tudi ena ljubezen do Kristusa.

Tretji namen zakona je pa ureditev čutnega teženja. Spolni gon, ki je od vseh nagonov najsilnejši, postane ob tem zakramentu ukročen in kar

nekako poduhovljen, saj se njegovo udejstvovanje vrši pred božjimi očmi med dvema članoma skrivnostnega Kristusovega telesa. Krščanski zakon torej ne zakriva čutnosti in njenih pravic, danih od Boga samega; pa tudi ne omaga pred njo, marveč jo poduhovi in dvigne v nadnaravni red.

In kot so dobili vsi ti trije cilji v krščanskem zakonu nov smisel, novo lepoto in novo moč, tako dobiti od tega Kristusovega Zakramenta tudi obe poglobitvi lastnosti zakona nov poudarek. To sta njegova enotnost in nerazdružnost. Ker je namreč krščanski zakon podoba zveze Kristusa s Cerkvijo, morata biti v njem združena le en mož in ena žena, kot tudi Kristus ljubi le eno Cerkev in se je vsega dal zanjo. Isto je tudi z neločljivostjo zakona: kot se Kristus ne loči od svoje Cerkve, tako se tudi zveza obeh zakonskih ne more razdreti.

Iz onega odstavka iz lista sv. Pavla Efežanom pa sledi še nekaj: pravilno pojmovanje podrejenosti žene do moža. Kolikokrat se prav ta podreitev žene dandanes smeši kot nekaj zastarelega! Pa povsem po krivici. Telesna in še bolj dušna svojstva moža in žene, pa tudi njuni nalogi do družine in do javnosti namreč že sami dovolj glasno oznanjati, komu od obeh je Bog hotel dati pravico in tudi dolžnost vodstva. Mož bodi glava družine, žena pa njeno srce. Vsak po svoje doprinašata k medsebojni sreči in k blagru otrok. Ta podrejenost žene torej ne vsebuje niti sence podrejenosti! Žena bodi pokorna možu, kot vodniku družinske enote, mož pa ne bodi sebičen samodržec, ampak mora svoji življenski tovarišici izkazovati ljubečo spoštljivost, kakor jo tudi Kristus izkazuje Cerkvi čeravno terja pokorščino od nje. Saj mora žena možu biti nekaj svetega.

Zato pravi papež Pij XI. v svoji zadnji okrožnici o zakonu: »Pokorščina žene ne zanika njene svobode, tudi ji ne zmanjšuje tega, do česar ima kot človeška osebnost, kot življenska tovarišica in kot mati polno pravico. Ta podreitev nikakor ne zahteva, da bi se žena pokorila vsaki samovolji moža, ki bi bila proti pameti in bi žalila dostojanstvo žene, ali pa bi temu dostojanstvu vsaj ne pristojala. Ta pokorščina tudi ne pomeni, da bi žena bila na isti stopnji, kot so one osebe, ki zaradi svoje nezrelosti ali neizkušeniosti ne uživajo enakih pravic kakor drugi. Ta podreitev prepoveduje samo ono »svobodo«, ki bi zanemarjala srečo in blagor družine in ki bi ločila srce družine — žena je srce družine — in pa glavo družine, to je moža; s tem bi družina trpela največjo škodo in pogubo. Kajti če je mož glava družine, je žena njeno srce, in kakor ima mož prvenstvo v vladanju, tako ima žena prvenstvo ljubezni. Ta podreitev žene ima pa tudi različne stopnje, kakršen je pač mož in kakršne so posebne okoliščine vsakega zakona; in če mož ne izpolnjuje svojih dolžnosti do družine, ima žena dolžnost in pravico, da ga nadomesti.« Jasne in lepe besede očeta krščanstva!

V.

Kako lep je torej krščanski zakon! Nagon je ukročen in poduhovljen, pogled obrnjen na Boga, odnosi do zakonskega sodruga in do otrok so urejeni, iz zakramenta pa neprestano doteka božja pomoč. Vse je torej urejeno, za vse je poskrbljeno. Zares, velika skrivnost v Kristusu!

Ko torej današnje moderno poganstvo uveljavlja svoje zmotne in usodne nazore tudi v zakonu in se zakon in družinsko življenje večkrat smešita kot dve zastareli napravi; ko si torej tudi v tem vprašanju krščanstvo in novodobno poganstvo stojita trdo nasproti; ko so žal tudi za marsikatero katoličanko pravi nazori o zakonu že precej obledeli: morajo vsi, poročeni in neporočeni, zakon zopet pojmovati kot vzvišen Kristusov zakrament, kot nekaj posvečenega, svetega in posvečujočega. Krščanska žena se mora boriti za priznanje te sve-

tosti zakona, četudi vidi okrog sebe posmeh ali pa vsaj dvom in nerazumevanje. Ko bo sama do dna doumela ves božji in Kristusov zamislek zakona, bo z veseljem našla v njem to, kar ji je že od nekdaj stalo kot prelep ideal pred dušo.

Dobro drevo rodi dober sad. Kako se je ta resnica kazala skozi vsa krščanska stoletja tudi na zakonu! Kako se je v njem božja pomoč čudovito prepletala s človeško močjo; kako krasne učinke je krščanski zakon prinašal in jih še sedaj v toliko slučajih prinaša! Kar vidi se mu, kako živi iz nadnaravne moči. »Ne bojte se, jaz sem svet premagal!« ta Kristusov klic je tudi še danes prav tako močan!

Zakon je eden od sedmerih zakramentov; zakramente pa upravlja Cerkev, zato more le Cerkev odločiti glede veljavnosti in pravilnosti zakona in zakonske zveze.

Zakon je pa tudi za državo in za človeško družbo življenskega pomena, saj tudi država dobiva iz njega zdrave, poštene in porabne državljane. Zato sme in mora ob času, ko zakonska hočeta skleniti zakrament sv. zakona, tudi država jima staviti svoje zahteve in jih uveljaviti. Cerkveno pravo je državi to pravico vedno priznavalo.

Janez Pucelj:

Dekliška vigred.

1.

*Lonček je oživel
kar čez noč,
nagelj v njem ozbrstel je
kar čez noč!*

*Sveti Jurij ga poklical
je gredoč,
ko je šel v poljano
mimo naših koč.
Sveti Jurij dober je svetnik!*

2.

*V moji gredi
je pomlad,
v mojem srcu
polno nad!*

*Ptička, ki mimo leti,
vsaka se ustavi:
»Lepo imaš gredo,
deklica,« mi pravi.*

*Oj ti ptička, ptičica,
ko bi ti le videla
rože mojega srca —
potlej bi šele se čudila!*

3.

*»Fuj, cicifuj,
deklica, čuj!
Kaj si ukradla
cvetje pomladi,
da ti tak lica rdijo?
Kaj si ukradla
solnce nebesom,
da ti oči tak žarijo?
Kaj si škrjančku
pesmi ukradla?
Deklica, čuj,
fuj, cicifuj!*

*Ti preporedni
fuj, cicifuj,
lahko me dražiš
zdaj na spomlad!
Kaj pa pozimi,
ko je bil glad?*

4.

*Pa škrjanček sredi polja
kakor živa dobra volja
poje radosten, vesel —
vendar sam ne ve zakaj.*

*Dekle v gredi rože trga,
poje drobno pesmico,
srce ji je radostno —
sama pa ne ve zakaj.*

5.

*»Kukavica kuka že! —
Zdaj bom dekle štela,
koliko še bodem let
radostna, vesela.«*

*Kukavica pa ne čaka,
kuka venomer:
Bog ohrani te veselo,
srečno venomer!*

Ra:

Gospodinjska izobrazba.

Naša stara mati je znala lepo povest o pastirju, ki si je iskal neveste, bodoče žene. Čudovito lepo nam jo je pravila z vsemi stranskimi dogodki in lepimi opisi prijetne domačnosti v kmetemskem domu. Prava vsebina pa je bila zelo kratka: Mlad pastir bi se bil rad poročil. Poznal je tri sestre, katere so bile vse enako lepe in prikupljive, da se ni mogel za nobeno odločiti. Vprašal je svojo mater in ta mu je svetovala, naj povabi vse tri o priliki v hišo, jim postreže s sirom, pri tem pa naj pazi, kako ga bodo jedle. Sin je res tako storil. Prva je pogrizla skorjo in sir kar skupaj, druga je na debelo odrezala skorjo, da je sira malo ostalo, tretja pa je skrbno obrezala skorjo in sir pojedla. Ko so odšle, je mati sinu svetovala, naj vzame tretjo, kar je tudi storil in mu nikoli ni bilo žal.

Kmet.-gospod.
tečaj v Kovorju

Kmet.-gosp. tečaj
v Poljanah
n. Šk. L.

Razstava kmet.-gosp. tečaja v Gor. Logatcu

Pa koliko praktičnih naukov je še vedela naša stara mati, ki jih je nanizala na to povest. Zlasti pa nam je mladim dekletom, ki smo se rade zbirale okoli nje, pravila, naj se učimo in učimo in ne mislimo, da bomo že znale, ko se dela oprinemo. Mnogo da jih je tako mislilo, pa ni bilo tako. Ko so prevzele samostojno gospodinjstvo in so se poročile, so odpovedale in so si morale pri tujih ljudeh iskati pomoči.

Morebiti takrat še nismo prav vedele in razumele, a sto- in stokrat smo se imele priliko prepričati, da je res največja težava, če se samostojna gospodinja ne razume na gospodinjstvo in gospodinjsko delo. To je res prava nesreča za vso družino. In gospodinja sama izgubi veselje do dela in pusti vse v nemar.

Kako drugače pa je tam, kjer gospodinja res dobra in razumna gospodinja! Razume delo, zna kuhati, šivati, prati, likati, krpati, snažiti itd. Seveda

mora porabiti vsak čas in nikakor ne utegne za vogli postajati in kramljati ter spremljati vsakega z radovednim očesom po cesti gori in doli. Ko prime za delo, vé, da ga mora dovršiti. Dobro zna razdeliti delo, izbirati hranila, pripravljati jedi okusne in tečne; vé, kdaj je treba izpremembe in jo zna tudi preskrbeti ter zna svoje gospodinjstvo okoristiti tudi z najneznatnejšimi ostanki. Zna varčevati na pravem mestu, a vendar ne skopari in ne stiska. — Mož-gospodar zna ceniti njeno delo, ker vé, da je vzorno gospodinjstvo dobršen del umnega gospodarstva; zato razmišlja in preudarja z njo, kako bi se dalo družinsko blagostanje še izboljšati.

Katera izmed nas ne bi hotela tega v svojem domu?

Nedvomno je vsaki na tem, da je dobra gospodinja. Tega pa se je treba učiti. Za to vrsto izobrazbe imamo danes že prav mnogo prilike. Gospodinjske šole s teoretičnim in praktičnim poukom nudijo celotne gospodinjske izobrazbe. Po novem šolskem zakonu bo morala imeti vsaka osnovna šola poleg kmetijsko-nadaljevalne šole za fante, tudi gospodinjsko-nadaljevalne šole za dekleta. Poleg tega pa skrbi tudi kmetijski oddelek banske uprave za izobrazbo kmetijskih gospodinj s kmetijsko-gospodinjskimi potujočimi tečajji, ki jih prireja po vaseh. Poleg tega pa skrbe za tovrstno izobrazbo tudi ženska društva, med njimi zlasti Slovenska krščanska ženska zveza v Ljubljani, ki ima po svojih pravilih dolžnost skrbeti za žensko izobrazbo. Ker vé, da je gospodinjska izobrazba najvažnejša ženska izobrazba, se s prav posebno skrbjo trudi, da bi jo tembolj razširila med našim ženstvom. Zato je na razpolago vsem ženskim in dekleškim odsekom, Prostenim društvom, Marijinim družbam itd., da jim tak tečaj organizira in izpelje.

V desettedenskem kmetijsko-gospodinjskem tečaju je 16 žen ali deklet, ki se zbirajo k celodnevni pouku od 7 zjutraj do 5 popoldne. Ves ta čas je izpolnjen s teoretičnim in praktičnim delom v učilnici, šivalnici in kuhinji; praktični del pouka je v dopoldanskih, teoretični pa v popoldanskih urah. Iz vseh predmetov teoretičnega pouka: vzgojeslovja, lepega vedenja, zdravstva, življenstva, gospodinjstva, sadjarstva, vrtnarstva in mlekarstva si delajo zapiske za poznejšo porabo v domačem gospodinjstvu. Iz spisja in računstva izgotavljajo naloge, ki so jim za pozneje pravi vzorci. Za kuhinjo izgotavljajo jedilnike ter sestavljajo jedila po zdravstvenih načelih; na ta način si nabere veliko lnožino receptov za pripravo jedil od najpreprostejše do najfinejše vrste. — V praktičnem kuhanju se tedensko izmenjavata skupini, dnevno pa pari tečajnic k drugemu delu. — Krpanje, mašenje, šivanje, krojenje in šivanje perila in preproste vrhnje obleke pa izpolni drugo polovico pouka.

Tečajnice imajo hrano v tečaju, krpajo in šivajo zase in za dom ter izdelujejo druga ročna dela za lastno porabo. Stroški za tak desettedenski kmetijsko-gospodinjski tečaj se krijejo v veliki večini z donašanjem živil, ki se zaračunavajo po dnevnih cenah. Za tak tečaj se lahko odločijo povsod tam, kjer se prijavi zadostno število tečajnic in so na razpolago potrebni prostori: kuhinja s štedilnikom, učilnica ter stanovanjska soba za voditeljico tečaja. Vse točnejše podatke daje Slov. kršč. ženska zveza, Ljubljana, Miklošičeva cesta 5.

Potrebno je, da ugotovimo še neko dejstvo. Delo za izobrazbo gospodinje ni le važno zato, ker se vrši v prid posameznic ali njihove družine, ampak še prav posebno tudi v prid naroda in države. Gospodarsko krizo današnjih dni je treba ozdraviti in pri tem delu morata složno sodelovati mož in žena, gospodar in gospodinja. To skupno delo pa zahteva od obeh temeljitega razumevanja in znanja. Tega pa naj si pridobita, kjerkoli moreta. Žena-gospodinja prav gotovo v izobraževalnih napravah, ki so ustanovljene prav v njen prid.

Zvesta do konca.

Roman.

(Nadaljevanje.)

Villard je bil ves slab. Ramena so mu upadala in težka glava ga je poganjala naprej. Krčevito je držal za palico, da ni padel. Včasih mu je radost ogrela srce pod kamižolo, bedna, neizmerna in nedoločna radost.

»Veseli bodo,« je šepetal.

Eno miljo pred Genettovino se je Lionnou Fansat poslovil. Govorila sta bila le malo.

Sel je preko Gartempe po chanaudskem mostu. Lunin srp se je bil skrila za velikimi nakopičenimi oblaki. Mrak je bil gost, pot je postala strma in se je vila proti Genettovini.

Stari je mrmral:

»Ze gre, dospel bom... Potrpi... Dospel bom.«

Spotoma je glasno sopihal kakor človek, ki zabija zagozdo v trd les. Stisnil je čeljusti, da bi se branil pred strašno trudnostjo, in čeprav se je bil vzdignil mrzel veter, mu je polzel znoj izpod klobuka. Počasi, počasi se mu je začelo temniti pred očmi. Sence so se stapljale in se trgale narazen. Nenadoma se mu je zazdelo, da vidi kraj poti sedeti človeka, ki drži glavo v dlaneh.

»Ali si to ti, ubogi moj fant?«

Približal se je, pa je bila samo senca, ki se je razlezla. Tedaj se je opotekel in zdrsnil v jarek. Ustrašil se je in vzkriknil. Bil je sam. S težavo je vstal. In je hodil naprej pa ponavljal, da bi si vlival poguma:

»Dospel bom, Dragica, Tina, Vona, Nonot... Potrpi!«

Končno je zagledal črno senco strehe domače hiše. Dragica mu je bila pritekla nasproti, sledila ji je Brunetta, ki je bevskala od veselja. Stari je dejal:

»Lionnou Fansat pride jutri k nam.«

Vzključila je:

»Stari oče, kako sem srečna! A kako sem se bala za Vas!«

Ko je prestopil prag, mu je Brunetta lizala roke. V luči svetiljke pa se je pokazal njegov prepadli obraz, ki je po njem kri tekla v brado. Prestrašena je vzkriknila Dragica:

»Padli ste!«

Brž je poiskala kos platna, da mu izpere rano s sivkino vodo. Mati je jadikovala, on pa se je smehljaj, sedeč na stolu. Ob ognju je posrebal juho, ki so mu jo bili spravili na gorkem.

VIII.

Drugega dne je Lionnou Fansat na vse zgodaj potrkal na hišna vrata. Na močni palici čez ramo je nosil platnen kovček, ki je z njega bingljaj par nakovanih čevljev. Brunetta je zalajala. Samo Dragica je bila pokoncu; mati, malčki in stari oče so še spali.

Odrpla je Fansatju in ga spustila v hišo. Sprejela ga je s prijaznimi besedami zahvale. Pripravila je bila »tourain«, močnik, ki mu dodaš kot začimbo strok česna ali v slanini pečene čebule.

»Sedite in jejte. Daleč je od Ballanges do Genette.«

Postavila je na prt iz konoplje steklenico sadjevca in pristavila krožnik suhe svinjine.

Fansat je položil svojo culo v kot in se ji lepo zahvalil. Posrebal je toplo juho in si privoščil krepak požirek sadjevca.

Izza rožastih zastorov, ki so od vseh strani zastirali posteljo, je stari Villard hripavo pozdravil Lionnouja Fansatja.

»Ne morem še vstati, ljubi moj.«

»Ne mučite se,« je odvrnil Fansat. »Storil bom, kar je treba.«

Tudi mati se je zbudila, nekajkrat zatarnala, nato pa spet zaspala.

»Ne delajva šuma,« je rekla Dragica. »Pustiva jih spati. Dovolj je, da se otroci zbudijo eno uro pred šolo. Mladi svet mora spati.«

Brunetta, ki je nekaj časa renčala, je umolknila. Svoj tenkočutni smrček je dvigala k Lionnouju in slutila prijatelja.

Zdelo se je, da se nebo dviguje in zrak je postajal sinji in zlat.

Fansat je šel v hlev in ko je opazil, da ima živina klajo pred sabo in da je stelja čista, se je začudil:

»Ali ste vi vzdrževali vse v takem stanju? To ni delo za gospodične. Pa je vrlo tako!«

Zardela je iz zadrege in rekla, da je storila, kakor je mogla, nič več. Fansat jo je osupel ogledoval. Odvezal je dve kravi od jasli in vpregel pred voz, ki je nanj del oralo. Pri tem je zaupljivo izpregovoril:

»Ah, gospodična Dragica, ko bi bil vedel, da nikjer nikogar ne morete dobiti za delo, bi bil prišel že zdavnaj. Spominjate se morda, da sem pogosto pomagal Villardu, ko sem bil še mlad hlapec in ste vi bili še prav majhni. Courteux iz Grangerie je gobezdal povsod, da kupuje vaš grunt, in menim zato pripovedoval storije naokrog, da ne bi kdo prišel k vam in bi mu vaši pustili grunt napol zastonj, ker bi drugače ne mogli.«

Bila je srečna in ni ji prišlo na misel, da bi obtoževala kogarkoli v tem jutru, ki je bilo manj čisto nego njeno srce, kjer se je razlivala in je pela luč. Dejala je:

»Razkazala vam bom njive. Vprav božji čas je za oranje. Potem se vrnem, zakaj treba bo pogledati k malčkom in k staremu očetu.«

Ko sta hodila, je vzhajalo solnce in krasno razgrinjalo vso pokrajino, polzelo po živih mejah, se razlivalo po razorih v prahah, po travnikih, po vodi, kjer se je zlato mešalo s srebrom in sinjino meglâ, ki so ležale nad njo.

Dospela sta do Fordbaud. Fansat je vzkliknil:

»Čas je. Požuriti se je treba.«

Dvignil je plug z voza in spregel. Nato je kravi vpregel v plug, jih pognal z otko in glasno zaklical. Lemež se je zaril v zadnje grude, ki jih je bil obrnil Peter Villard, in je nalahno začel rezati zemljo.

Dragica je molčala, polna velikega ganotja. Glej, sled prekinjene brazde se je izgubljala to jutro v svetlobi. Za trenutek je v srcu videla spet svojega rajnega očeta, kako je hodil iztegnjenih rok in krepko držal za plug. Pogled mu je bil pozoren... Znova je začula v poljani zvok njegovega glasu... Potem je zagledala spet le Fansatja, ki je vodil oralo, in solnce, ki je lilo kakor slap v odprto zemljo.

Dejala je:

»Vrnila se bom opoldne.«

Voščila mu je dobro srečo in se podala brž domov po bližnjicah čez polja. Premišljala je, da je treba mesiti kruh in da popoldne čaka žehta. Ko je vstopila, je našla mater že pokoncu. Lomila je dračje in ga metala na ogenj.

»Uboga moja Dragica«, je težko soplâ, »zelo sem zadovoljna, da so naši stari dobili Lionnouja Fansatja. Dober človek je. Plačevati hlapca pa ni kar tako. In mene je sram. Ne morem več delati kakor nekdanj. Eno uro brkljam, kar bi bila prej opravila v petih minutah. Zato imaš ti hudo breme. Ali boš prenesla te skrbi? V moji glavi, se mi zdi, je sama temota.«

Stopila je še nekajkrat sem in tja, postavila in prestavila posodo, obesila podstavke za ponev, a kmalu se je sčela sesedla na stol in zamrmrala:

»Reva, zanič nisem več. Odkar je odšel on, je šlo vse in poprej tudi nisem bila kreпка . . .«

Dragica ni odgovorila. Bala se je besed, ki kradejo čas. Stekla je v kamro, kjer so otroci še spali. Odprla je oknice in stopila k postelji, kjer sta si Tina in Vona menciali oči. Nonot je skočil prvi s postelje in cepetal v moški srajčki, ki mu jo je bila skrojila Dragica.

»Veš, Nonot, veseli smo. Imamo hlapca, da bo obdelal njive.«

»Ti si zadovoljna, jaz tudi.«

Potem je vzkliknil:

»Jaz pa imam prav táko srajco kakor stari oče!«

Sam je zlezel v hlače. Tina in Vona sta, nekam leni, počasi pokazali izpod rjuhe sveže nožice, ki so na njih migali drobni prstki. Oblekli sta se in pomagati druga drugi, kot so ju bili naučili. Dragica jima je razčesala lase in brzo so bili vsi trije kot ponavadi umiti in oblečeni. Prišli so v kuhinjo poljubiti mater, ki se je vpraševala, po kakem čudežu življenje še vedno cvetè . . .

Dragica je pripravila šolsko torbo, kamor je bila vtaknila med dva krožnička kos suhega mesa z dolgimi rezinami kruha ter pridela v papir zavite tri tablice čokolade.

Ko so stopali od lope po stopnicah in se je oglasil copot njihovih okovanih cokelj, jih je tekla poljubiti na svetla lička ter jih po vrsti objela. Materinska ljubezen, ki je kakor ogenj iz nebes, je gorela v njenem deviškem srcu.

Ko je bila deca že na stezi, se je vrnila k ognjišču, pripravila zajutrak za mater in starega očeta, ki je vstajal. Potem je šla pomolzt obe kravi, ki sta bili ostali v hlevu. Ko se je mleko shladilo, ga je dala v latvice, da se je usirilo. Kos sira s kruhom je prav okusna južina. Brunetta ji je sledila neprestano, vedno je čutila za sabo dih zveste živali.

Stari je bil še ves slab od včerašnjega napora. A ko je s komolcem na mizi srebalo zajutrak, je dejal Dragici:

»Zadovoljen sem, ko pomislim, da Fansat orje. Ah, ni lahka stvar, dobiti koga dandanašnji. Odkar te čujem, kako prihajaš in odhajaš že od rane zore kakor mravlja, mi je hudo. Preveč dela boš imela za svojo mladost. Toda vem, da si zadovoljna.«

Vstal je, odprl škatlo iz orehovine in vzel iz nje sto in dvajset pistol.

»Vidiš, ljuba moja,« je rekel materi, »letos bomo že plačali. Potem pa bo bolje. Hranil sem to za dneve stiske.«

(Dalje prih.)

Alfred Tennyson :

Henoh Arden.

(Iz angleščine prevedel J. D.)

(Nađaljevanje.)

Slednjič, neko noč,

ni mogla spati; vroče je molila:

»Daj, Bog, mi znamenje: živi še Henoh?«

Obdana ták od gluhih sten noči

je s strahom čakala . . . Pa ni strpela:

planila je, si luč je naredila,

v obupu Sveto Knjigo zgrabila,

odprla jo, v njej znamenje išoč.

Pokrila s prstom je besedi dve:

„Pod palmo.“ »Ha, to nima zmisla nič,«

si reče. Knjigo spet zapre. Zaspi.

Pa vidi sèn: Henoh sedi na gričku,

pod palmo; nad njim žarko solncé sije.

V srcu misli si: »Umr! je! Zdaj je srečen,

hozano tam prepeva; tam Pravice

jim solnce sije; palmove pa veje

so srečne stlale množice, kličoč:

Hozana na višavah!« V tem zbudi se.

Sklep je storjen. Ponj pošlje. Burno

de mu:

»Ni vzroka zoper najino ženitev.«
In on: »Zahvaljen Bog! In nama srečno!
Če je takó, kar koj naj se zgodil!«

In šla k poroki sta ob radostnem,
ob radostnem z lin pritrkavanju.
A njej srce ni bilo radostno:
da nekdo stopa v štric, se ji je zdelo,
Bog ve, odkod? in v úho ji šepče,
sam Bog ve, kaj? Ni v sobi sama biti
ni marala, ni sama ven iti.
In kadar že za kljuko je držala,
da bi vstopila, kaj ji je bilo,
da roka je na kljuki obvisela?
Filip je mislil, da mu vzrok je znan:
zato je tak plašnà in neodločna,
ker dete nosi. In res! Ko to rojèno
biló je, z njim se vsa je prerodila:
v srce je seglo novo materinstvo,
in dobri Filip zdaj ji bil je vse
in čudnih slutenj že biló ni več.

A kje je Henoh bil? »Fortuna«
je srečno plula, dasi jo v zalivu
Biskajskem premetaval je zapadnik
in jo potapljal; nepoškodovana
je skoz poletje zdrsnila svetá.
Potem, po dolgi vožnji krog Rtà,
po gostih menjah dobrih, zlih vetrov
je drugič skoz poletje šla svetá:
Zdaj stalnougoden veter, dar nebá,
je vel in med otočjem zlatim jo
prinesel v pristanišče tam na Vzhodu.

Tu Henoh kupčeval je zase: kupil
je čudnih spak za prodaj v domovini,
še zmaja pozlačenega za deco.

Manj srečno plula je domov: spočetka
krog nje se morje lahno je kodrálo;
enakomerno šel je gori in doli
njen kljun s svojim izrezljanim kipom.
Nato brezvetrje. Za tem vetrovi
use križem, ki zanesli so jo daleč;
slednjič vihar, ki v temno jo je noč
podil, dokler da krik: »Zadeli smo!«
in tresk! in zginilo je v morje vse,
razen le Henoha in dveh še z njim.
Ostali del noči so krčevito
se desk držali, kosov jambora;
prot jutru pa jih morje vrglo je
na otok bujen, toda tožnosam.

Živil tu za ljudi ni manjkalo:
orehov, zelišč, sadja sočnega,
divjačine vseh vrst in krotke tak,
da se brez truda ujeti dala je.
V votlini skalni, k morju gledajoči,
so kočó si zgradili, s palme listi
pokrili: kočó pol, napol votlini.
Tak ti trije, postavljeni v ta raj
obilnosti, živeli so le-tu
v poletju večnem — slabozadovoljni.

Ker njih najmlajši, skóro deček še,
ob brodolomu ranjen ono noč,
je hiral leta tri kot živ mrlič.
Zvestó sta stregla mu. Po njega smrti
našla sta druga dva podrtó deblo;
ko žgoč je dolbel to — po indijansko —
za čoln, je padel drug od solnčarice.
Ostal je Henoh sam. V obeh je smrtih
prst božji zrl, pišoč mu: »Zdaj ti čakaj!«

Goró, do vrha gózdnato, vmes jase
vijoče kvišku se kot k nebu pota,
palm vitkih kókosa viseče krone,
žuželk in ptičev v solncu lesketanje,
brezkončnih ovijalk bleščéčo pestrost,
vijočih bujno se od debla k deblu
in prav do roba gozda se plazečih,
ves žar svetá pasu širokega
je zrl; a kar bi bil uzrl najrajši,
človeško obličje mило, ni uzrl,
niti ni čul glasu človeškega,
le vpitje čul galebov je mirijad,
valov ogromnih ob čerí bučanje,
dreves šumot orjaških, hrepenečih
k zenitu gori s cvetjem, vejevjem;
pa, hrum vodá strmó v morjé hitečih;
to čul je, če je hodil po obrežju
al tudi dostikrat po cele dneve
sedel v votlini, k morju gledajoči,
prežé na jadro kje al brodolomca.
Al jadra ni prinesel dan noben,
pač pa vsak dan škrlatne mu puščice
skoz palme, skal razpoke, praprotje
pošiljalo je vzhajajoče solnce.
Bleščava nad vodami proti vzhodu,
bleščava mu nad glavo, nad otokom,
bleščava nad vodami prot zapadu;
ponoči velezvezd na nebu krogle,
morjá bučanje še bolj votlo, zjutraj
škrlat spet solnčnih pšic — le jadra ne.
(Dalje prih.)

Miriam in Ana.

(Nadaljevanje.)

2. Ana.

Kakor je Miriam zapela jutranjo pesem Mozesovemu času, tako je zapela Ana, Samuelova mati, svojo pesem ob zibelki izraelskega kraljevstva. V prvih poglavjih »Knjige kraljev« nam pripoveduje sv. pismo družinsko in duševno življenje te žene po Srcu Gospodovem. Kot ena najbolj ljubkih in nežnih žen, prava čudežna cvetka v vrtu Gospodovem, mati enega izmed največjih prerokov od žene rojenih, se pojavi v začetku 11. stoletja, v divjih in posurovelih časih, na pozornici zgodovine. Njen značaj ima štiri bistvene poteze.

a) **Junaštvo doma.** Anina domačija je bila v Rami, v mestecu dve uri severno od Jerozalema. Rama, »Visoko« imenovano zaradi svoje vzvišene lege, je v Novi zavezi Arimateja. Njen mož je Elkama iz rodu levitov. Sv. pismo da nevedoma razumeti, da je Ana središče našega zanimanja ne pa Elkama. V Rahelini povesti je žena vzporedna podoba možu, v Anini pa mož ženi, ki pa pride kot veličina v poštev seveda le zato, ker je Samuelova mati. Ognjišče hišnega miru in sreče Anina hiša ni bila. Po tedanji grdi navadi je pripeljal Elkama v svojo hišo še eno ženo — Feneno in z njo tudi grobarico hišnega miru.

Tudi v Rami je razcepil zakon kakor zagozda družinsko življenje, kakor je že prej v Rahelinem času kakor črn oblak iztreskal razdor. Ker Ana ni doživela radosti materinske sreče in kakor ob Boga prekleta, je bila žalostna do smrti in vsi nerodni poskusi moža, da bi jo potolažil, naj si je dobro mislil, ji niso mogli obrisati tihih solz z njenih oces. Vrhtega sta se na njej gromadila še zasmeh in porog Fenenin, ki je že dolgo po strani gledala, kako ima Elkana rajši Ano kakor njo. »Naj Ano, gospodarico, hišni gospodar le višje ceni kakor mene, pri nebeškem Gospodu sem pa jaz v milosti, Ana, ki »milost« pomeni, pa v nemilosti« — tako in podobno jo je brččas zbadala brezsrčna farizejka. Posebno pa sta bruhnile Anina bridkost in Fenenina jeza, ko je Elkana ob praznikih z vso družino romal v Silo, kjer je bila takrat skrinja zaveze, ter delil daritveno meso Feneni po številu njenih otrok. Štrupena zbadljivka uboge Ane nazadnje še na božjo pot ni več pustila. Vsaj z njo ne. »Od Boga zavržena!«

Sv. Pismo poroča sršenaste besede Fenenine, ne poroča pa prav nič, da bi ji Ana kaj odgovarjala, ter s tem pove, da je trpinka odgovarjala samo z junaškim molkom: junaška trpinka v lastni hiši. Če to vemo, razumemo tudi naslednji prizor v templju ob priliki poznejšega romanja.

b) **Obljuba v svetišču.** »... Ani je bilo bridko pri srcu ter je molila h Gospodu in se je obilno jokala in je storila obljubo rekoč: Gospod vojskinih čet! Ako se ozreš in pogledaš na nadlogo svoje dekle in se me spomniš in ne pozabiš svoje dekle in daš svoji služabnici sina, ga bom dala Gospodu vse dni njegovega življenja in nad njegovo glavo naj ne pride britev.« Kako je ta Ana zgovorna pred Gospodom, pred ljudmi pa samo molči in molči, ko jo tako bridko zasmehujejo. Ne molijo samo njena usta, moli tudi njeno oko v solzah, moli vsa, kakršna je, z vročimi čustvi svoje duše. Ni prosila in klicala prokletstva na Fenenine otroke, naj ji »otroci pokrepajo« in naj se Feneni »jezik posuši«. Ne prosi za delavno moč in za zarodnika hiši ter njej za oporo na stara leta. Goreče le moli in prosi za levita, ki naj služi svetišču; kakor predrzna v veri hoče udariti Gospodu v roke za svečano pogodbo: Daj mi, pa ti dam! Gospodov dar naj bi šel kot posvečenec v svetišče. V tem je njena molitev in zaobljuba utrip globoko verne duše. **P o b o ž n o s t** je druga poteza v njenem življenju.

Samuela je mati Ana v svoji posvetilni molitvi podarila svetišču kot Bogu posvečenega Nazirejca. Beseda Nazirejec pomeni »odbran«, »Bogu prepuščen« in ni v prav nobeni zvezi z Nazaretom. Nazirejstvo je bilo v Mozesovi veri stan neke višje popolnosti in askeze, neka vrsta redovništva ali laično duhovništvo v stari zavezi. Mogel pa je Nazirejec narediti večno obljubo »za vse dni življenja« ali pa za krajši čas, včasih celo za mesec dni.

Nazirejec se je zavezal, da se bo držal trojega: 1. Vina ne bo pil. S tem je izjavil, da je podložen svetišču, ker je bilo tudi duhovniku prepovedano piti vino, ko je opravljal službo v svetišču. Samuelova mati na kraljevem dvoru (Preg. 31, 4) in Samuelova mati iz meščanske hiše sta hoteli imeti trezne sinove. 2. Nazirejec se ni smel udeleževati običajnih žalnih obredov, žalovanja po umrlem in pogreba, niti takrat ne, če mu je umrl oče ali mati. Cel naj bi bil v tem, kar je božjega, da pozabi naj svoj rod in na hišo svojega očeta — naj mrtvi pokopljejo mrtve. Kdor je obljubil svojega sina Bogu kot Nazirejca, se je odpovedal za svojo osebo vsemu, kar izvira iz otrokovega spoštovanja, ko bo ležal na mrtvaškem odru, Anina zaobljuba je bila tudi osebna žrtev. 3. Nazirejec si ni smel dati

nikoli las ostriči. Vsak je mogel spoznati Nazirejca na cesti po dolgih valovitih laseh, kakor dandanes spoznamo redovnika po halji in klerika po kolarju. Ljudstvo je kar ves stan imenovalo po tej tretji obljudi: »Skarje za lase naj ne gredo čez njegovo glavo.« Čudna sicer se nam bo zdela taka zaobljuba, ima pa globoko misel v sebi: odkar je Gospod sprejel zaobljubo Bogu posvečenega in položil svojo roko na njegovo glavo in rekel: »Ti si moj«, od takrat se ni smela človekova roka več dotakniti glave Boguposvečenega. Zato upodablja krščanska umetnost Janeza Krstnika in apostola Jakoba mlajšega z dolgimi lasmi.

Zavzeli se boste, ker je Ana svojega sina že pred rojstvom zaobljubila gotovemu stanu. Je pa ta reč taka: Dandanes tičimo globoko v misli, da je volitev stanu nekaj čisto osebnega, pred vsem pa naj stopi vsak v stan Boguposvečenih po lastnem preudarku in po lastni srčni želji, ne pa po želji svojih staršev. Pa ne smemo današnje prostosti otrok božjih prestavljati v one davne čase. V vzhodnih deželah, kjer so bili prav do kosti in mozga prežeti zavesti do družine in rodu, niso nikdar tako poudarjali osebnih pravic posameznika kakor pri nas na zapadu. V tistih deželah so starši vedno odločevali pri poklicu otrok, tudi pri ženitvah, ne samo svetovali. Sicer pa so se mogli taki otroci, ki so bili Bogu in templju posvečeni, odkupiti in Samuel iz levitske družine bi moral tako ali tako opravljati službo v templju.

c) Odgovor velikemu duhovniku. Po Anini zaobljudi v silskem svetišču se je pa še nekaj prigodilo, kar nam zadržta tretjo potezo v njenem značaju. Ko je Ana molila, »je sedel duhoven Heli na stolu pri podbojih Gospodovega templja.« Duhovni Mozesovega reda so bili zagovorniki in sodniki obenem in ob priliki romanj je imel veliki duhovnik »dan«, da je poravnaval prepire in tožbe med narodom. Vsa silna čustva, ki so priklopila tisto uro prav iz dna Anine duše, so se morala pač tudi na zunaj pokazati v živahnih kretnjah, v potezah na obrazu, od ihtenja pretrganih stavkih. Heli, ki je opazoval molilko s sodnega stola, je mislil, da je pijana. »Ana je namreč v svojem srcu govorila, le samo njene ustnice so se majale, glas se pa celo ni slišal.« Ker je imel tudi tempeljsko policijo v rokah, je hotel Ano najprej pošteno ozmerjati in iz templja spoditi. »In ji je rekel: Kako dolgo boš pijana? Prekuhaj nekoliko vino, ki si ga polna.« Slabe oči je moral imeti ta duhoven Heli, da ni razločil, ali Ana moli ali je pijana, sumljiv varuh Gospodovega svetišča, ki zamenja preprosto žensko s pocestno vlačugo. To trdo obsodbo policajev v velikoduhovniškem ornatu so bržkone povzročili žalostni dogodki, ki se često vršijo na božjih potih. A pobožna Ana, ki je ravnakar pred Gospodovim obličjem zaobljubila, da bo svojega sina vzgajala v treznosti, takega očitka pač ni zaslužila.

Trde besede velikega duhovna so morale živo zadeti pobožno Ano, znala pa se je toliko premagati, da mu ni vrnila milo za drago. Čisto po pravici bi mu lahko rekla: Ti strogi mož, ravnakar sem molila in prosila za levita v svetišču, boljše bi bilo, da stresaš svojo gorečnost za hišo božjo nad svojima sinovoma, ki s svojim zanikarnim življenjem dajeta javno pohujšanje. Goreče oglje bi mu na glavo nosila, če bi tako govorila, pa ni, ampak je odgovorila in rekla: »Nikakor ne, moj gospod, zakaj silno nesrečna žena sem jaz, in vina in vsega, kar more upijaniti, nisem pila, temveč odkrila sem svoje srce pred Gospodom. Ne imej svoje dekle ko eno izmed Belialovih hčer; zakaj govorila sem do zdaj iz premisleka svoje žalosti in bridkosti.« Iz teh besedi govori popoln mir, pa tudi trdna odločnost. Ohranila je mir in spoštovanje do nosilca velikoduhovniške časti, je pa ravno tako odločna, da zavrne neresnico in krivico ter napad na njeno čast. Krotek Anin odgovor je potolažil jezo velikega duhovna in mu povedal, da je čisto druga in drugačna, kakor je mislil. Kakor v spravo jo je odslovil in blagoslovil: »Pojdi v miru in Izraelov Bog naj ti da, česar si ga prosila.«

Za Anino versko življenje so bile ta blagoslov in besede obenem duhovniški blagoslovilni blagoslov in v imenu Boga dano zagotovilo, da je njena prošnja uslišana. Z obrazom, žarečim od veselja, se je vračala Ana iz svetišča v prenočišče in drugi dan s karavano na Visoko. Da bo uslišana njena molitev, o tem je bila tako prepričana, da sta že sedaj prepevala obraz in duša aleluja. Ta vera, trdna kakor skala, ki je ni mogla omajati niti pohujšanosť verskega čuvarja, je tretja poteza v Aninem značaju. V tej veri je dala sinu, ki je zares pozneje zagledal luč sveta, ime Samuel — »od Boga uslišan«. Naj Samuel s svojim imenom spominja mater vse dni njenega življenja, kako je bila njena molitev v Silu uslišana in naj oznanja vsemu svetu, da je on dar iz neba in sad molitve. Od takrat je Samuel živa zaobljubljena podoba one materinske molitve, ki je tako močna, da oblake predre.

č) »In zgodilo se je po preteklih dneh, da je Ana spočela in sina rodila in je imenovala njegovo ime Samuel, ker ga je bila sprosila od Gospoda.« Z rojstvom Samuelovim je Gospod s svoje strani izpolnil pogodbo z Ano, »Daj mi, pa ti dam«. Sedaj tudi Ana ni smela več dolgo odlašati, marveč zaobljubo izpolniti in otroka svetišču darovati. V očeh vernih mater je bil otrok na posodo dan zaklad, ki se ga mora bržkobrž vrniti pravemu lastniku. Dokler je bil Samuel v materini oskrbi, Ana ni romala na božjo pot v Silo. Romal je Samuelov oče, Elkana, sam, ki je ob veliki duši svoje Ane rasel v veliko pobož-

nost; iz nežne boječnosti je Ana ostala sama doma, ker ni hotela priti pred Gospoda s praznimi rokami brez zaobljubljenega otroka. Kakor hitro pa je mogel biti Samuel brez materinske nege, nekako v letih, ko gredo pri nas otroci prvič v šolo, se je Ana odpravila s svojim sinom k darovanju v Silo. Eno je prosila Gospoda, po tem enim je hrepenela, da bi smel prebivati v hiši Gospodovi vse dni svojega življenja. Na tej poti je veliko in pre-mnogo mislila na ono pot očaka Abrahama, ko je peljal svojega edinega sina na goro, v rokah darovalni ogenj in darovalni nož. Ne imela bi ne človeškega ne materinskega čustva, ko bi se ji ne krčilo srce pri misli, da se za vedno loči od svojega sina in da bo prazen in pust prostor v hiši na Visokem. Pa vendar ta pot ni bila solzna pot; njeno srce je vriskalo v Gospodu, ko je prepustila otroka Heliju z besedami: »Prosim, moj gospod! Kakor resnično živiš, gospod, jaz sem tista žena, ki sem tukaj pred teboj stala in Gospoda prosila; za tega dečka sem prosila in Gospod je uslišal svojo prošnjo, ki sem mu jo pri-poročala. Zatorej ga tudi jaz dam Gospodu vse dni, katere naj bo Gospodu izroččen.« Iz teh daritvenih besedi slišimo odmev onega blagoslova, s katerim jo je Heli odslovil; tako zvesto je ohranila blagoslovne besede v svojem srcu.

Odkar je Gospod položil roko na Samuela, se je Ana pač junaško odrekla sinu, ne pa skrbi zanj. Ta žrtvenost je v njenem značaju četrta poteza, ki se je pozneje po-kazala v pravi ljubki luči: »In njegova mati mu je naredila majhno suknjico, ki mu jo je prinesla v odločenem času, ko je s svojim možem gor prišla darovat praznični žgavni dar.« Lahko si mislimo, s kako radostjo se je Ana odslej udeleževala romanj v Silo in s kako skrbljivostjo je skrbela za sina za zimo in leto, s kakim domotožjem pa je na drugi strani Samuel štel dneve do prihodnjega romanja, ko je na večer prebiral zvitke sv. pisma, obnavljal olje v svetiljkah, zapiral vrata in opravljal druga mala dela tempeljskega dečka. Sv. pismo tudi namigne, da se je stekal bogat božji blagoslov sorodnikom v Rami od mladega levita, ki je v samoti svetišča rasel v starosti in milosti. Mati Ana pa je bila bogato poplačana za darovanega sina, saj je imela za njim še pet otrok. (Konec prih.)

F. Z.:

Življenje.

Oblaki na nebu.

Temne sence se vlačijo v duši, jo teže in ji jemljejo moč in veselje do dela. Razdraženost se pojavlja, trpke besede ostajajo — in vse brez vsakega pravega vzroka. Oblaki so se nakopčili in ni ga vetriča, da bi jih razpodil.

Kadar pridejo slične sence, razpodi jih takoj. Kdor se jim takoj upira, se jih otrese. Čim dalje pa čakaš, tem težje jih preženeš.

Išči dela, ki zaposli vse tvoje misli. Sanjarjenje je strup. Vzemi knjigo, ki poživlja voljo in okreпча in osrčuje omahljivca.

Idi v božjo naravo in poslušaj spev krilatcev, glej cvetje, nastavlja se ve-trovom in prepusti se veseli in široki naravi, da ti izžene iz srca, kar ti hoče oko zastreti.

Misli na one, ki res trpe, ki so ubogi in se težko bore skozi življenje; ni-li malenkostno, če si slabovoljna za nič in prav nič?

Ne išči v takih urah samot! Samo ena preprosta beseda, vesel pozdrav, topel pogled lahko uglati nagubano čelo.

Daj ljubezni! Napravi drugim veselje, četudi si moraš vsako besedo izsiliti na dan. Ne pušči, da bi drugi trpeli ob tvojem nerazpoloženju, najmanj še tvoj bližnji tvoj dragi, ki so pri tebi.

Resnost življenja.

Včasih nam pride, da se namah zaboimo odgovornosti življenja. Spoznamo, kako daleč smo od našega Boga, nam postavljenega cilja. Bolest naših dragih nas užalosti. Vidimo in slišimo o neznanih stvareh in takih, ki nam jih je življenje slikalo temne in tužne. Pridejo razočaranja, ideali izginjajo.

Iz takih resnih ur moramo črpati pravo bogastvo zemeljskega žitja. Črtajo pač mnogokrat z grenko bolestjo brazde v dušo. Toda v te brazde polagajmo drago-

ceno seme: zvestobo v stremljenju za ciljem, toplo, odpuščajočo in za pomoč pripravljeno ljubezen do bližnjega. Višje in višje nam je iskati naših idealov, dokler jih ne dosežemo.

V takih urah si globoko poglej v srce in vprašaj se: kje lahko izboljšam? Bodi tu neizprosna do same sebe; od spoznanja v takih urah odvisi sreča vsega življenja.

Pozabi náse v takih urah. Naj se ti ne dozdebata bol in boj zanimiva, ne pomiluj se, ne zakopuj se v skrb in žalost, ampak išči, da pridobiš iz nje kar največ moreš dobrega.

Ne pusti trpeti drugih. Daj ljubezni in solnca tudi tedaj! Težko je, a posreči se vendar.

Maloštevilni, a jasni in jekleni sklepi naj bodo uspeh resnih ur.

Moli! V molitvi šele pride pravo spoznanje, mir in moč. Bog ti pošilja gorje, da te dovede bliže Sebi.

Pomladno nebo.

Brsti, klije in poganja in cvete v rahlem dežju. Premajhno je lastno srce, premajhen ves vesoljni svet za vse radostno razpoloženje, ki bi hotelo na dan.

Veseli se življenja! Bodi pomladnega solnca žarek za vso okolico, zlasti svojih dragim. Kjer se razodeva radost le prijateljicam, ne pa domačim, najbližjim, ni prava, ni docela čista.

Bodi preudarna in premisli tudi v šali! Ne govori ničesar, kar bi drugega žalilo! Bila bi slana tvoji lastni radosti.

Ne odstrani nikdar plotu krepostnega, plemenitega deklinstva. Vrt je in ti gospodarica. Skočiš čez zid — izgubljena si, brez varstva, vsakemu izročena.

Če ti tvoj značaj lahko uide s prave poti, vkuji si ga z zavedno voljo pred vsako zabavo in brzday ga z močno roko. Ukrotila ga boš polagoma.

Po prav veseli uri razmotrivaj razpoloženje srca. Je-li mrzlo in kakor izlito? Ali pa je še veselo in mirno? Sedaj sodi in po sodbi, ki si si jo izrekla v tihem premišljevanju, se ravnaj vnaprej.

G. M.:

Grlica.

*Pomlad je naravo objela
in grlica v gaju zapela:
»Življenje se steklo ti bo,
ko vzela pomlad bo slovo.«
Objela je žalost srce,
sklenila preseče roke:
»O grlica, molči, ne poj
mi smrtnega speva nocoj!
Prinesi mi cvetja in nad,
saj veš, da je zunaj pomlad.«*

*Zdaj grlica v gaju molči,
a njej pa srce krvavi:
»O grlica, pridi nazaj,
prinesi cvetoči mi maj!«*

*Dekle se iz sanj prebudi,
na srcu ji žalost leži.
Ko solnce obsije nebo,
ugasne ji trudno oko.*

Dr. Fr. Debevec:

Kako si čuvamo zdravje?

(Nadaljevanje.)

Spregovorimo še nekaj besed o negi preostalih organov našega telesa!

Naše telo hrani kri, ki se pretaka po žilah, a goni jo po ožilju srce. Bolno srce in ožilje — ogroženo življenje. Čim napornejše in hitreje delamo, tem bolj je vpreženo srce, tem bolj se utruja in oslabeva. Čim debelejši, težji smo, tem napornejše je srčno delovanje, tem prej se zasopemo. Čuvajmo torej tako va-

žen organ — srce, ki tako zvesto in nesebično dela in bije za telo! Ne ženimo se divje za rekordi in pretiranim delom, skrbimo za reden odmor, za dovoljno spanje, za hrano in čisti zrak, na drugi strani pa ne lenuharimo — pa bomo tudi za srce in ožilje storili najboljše. Zapomnimo si obenem, da stiskajoči rokavi, pasovi in drugi deli obleke škodujejo pravilnemu poslovanju žil in krvi.

Živci so poveljniki in obratno vodstvo našega organizma, neglede na to, da-li se tega zavedamo ali ne. Najvažnejše seveda je ono živčevje, s katerim je v neposredni zvezi naša duša, to so možgani. Vsaka naša misel, občutek, doživetje je spremljana s spremembami v možganski snovi. Koliko vtisov, pretresljajev, duševnih udarcev pretrpimo v življenju, koliko gorja, težav, moreče odgovornosti obremenjuje dan za dnem naše živce! Nič ni čudnega, da je na svetu toliko duševnih bolezni, nervoze, občutljivosti. Naš čas s svojim neprestanim vrvenjem, naglimi preobrati, krizami, zločini, boji na raznih poljih gotovo ne more utrjevati živcev. Zlasti v mestnem ozidju je tako malo miru in blagodejne tišine za naše živčevje.

Pazimo kar najbolj, da očuvamo naše nerge (= živce) nepotrebnih pretresov in drugih poškodb! Skladnost v telesnem in duševnem razvoju, ne premaglo »dozorevanje« v mladosti, redno, zmerno življenje v vsakem pogledu, mirno, preudarno gledanje v svet: to so predpogoji za zdrave, trdne živce. Krepitev telesa na razne že opisane načine utrjuje tudi samo živčevje.

Važni deli našega telesa, v tesni zvezi z živci, so čutila. Pazimo nanje! Gorje mu, ki mu preti slepota, največkrat povzročena s težko boleznijo oči. Prah, dim dražijo oči. Naporno gledanje in napenjanje vidnega organa, njega zaposlenost v temačnem prostoru ali pa njega premočno draženje vsled prejakih svetlobnih vplivov: vse to in še kaj drugega je v kvar očem. Največ duševnih vtisov pride v našo dušo po očeh, najbolj se duša javlja po njih. Zalost, veselje, jeza, pokojnost, hrepenenje in odmrlost svetu: vse to in še mnogo drugega se lahko motri na ljudskih očeh. Varujmo ta važni organ in čutilo prehudih svetlobnih učinkov, prepriha, dima, prahu! Kadar se pojavi kratko- ali dalekovidnost, si preskrbimo zgodaj primerna očala. Večkrat tudi podnevi zaprimo oči za kakšno minuto, da se odpocijejo in utrujenost z njih izgine. V slučaju njih bolezni naj odloča zdravnik.

Tudi na sluh in slušni organ ne smemo pozabiti. Kako težko je biti naglušen in ne se moči sporazumevati, to ve najbolje oni, ki ga je zadela nesreča, da je sluh znatno ali popolnoma zgubil. Zlasti razni prehladi radi povzročujejo vnetje srednjega ušesa in izzovejo nevarnost izgube sluha. Utrjevanje telesa čuva i naše slušne organe. Kadar pa je nastala izrazita bolezen v ušesih, ne čakajmo, da gnojitev prejé vse bistveno važne sestavne slušne dele. — Sluhovoda si ne čistimo s koničastimi predmeti, temveč le z vato, ovito na drobno paličko. Zamašeno uho naj izpere s toplo vodo zdravnik ali zdravniško v ta namen izvežbana oseba.

Paziti je treba na otroke, da si ne vtikajo graha, koščic i. t. d. v sluhovode.

Naša koža hrani razne živčne konce: za čutenje topline, mraza i. t. d. V njej pa so vložena tudi čutna telesa za tipanje. Skrbna nega kože, nje redno umivanje in čiščenje, kopanje v zraku in solncu, negujejo i čutila za tipanje.

(Dalje prih.)

Vse cenjene naročnice vljudno prosimo, da brez terjatve poravnajo svoje obveznosti za letošnji letnik, ker s tem prihranijo mnogo dela in stroškov upravi. Vsem, ki bi ne poravnali naročnine, bi bila uprava prisiljena ustaviti list. Toliko v vednost in uvaževanje. Uprava Vigredi.

Cim dalje pogostnejše so nevihte v 'navravi. Pa tudi v človeško dušo lahko privihra nevihta; včasih nenadoma, včasih pa šele po dolgotrajni pripravi. Strah, ki se polasti duše, je eden izmed mnogih znanilcev take nevihte, ki pretrese dušo in jo vso izpremeni, da ne ve, ne kod, ne kam. — Vse veselje premine; vsi dobri sklepi in sodbe in načrti so uničeni. Zdi se, da je človek od Boga in ljudi povsem zapuščen. Ne dan, ne noč ne prineseta miru; od nikoder ni tolažbe, ne upanja. Pa se tudi pojavi v duši odpor za vsakršno tolažbo, pogosto še prav posebno za versko tolažbo. — Nevarnost takih duševnih pretresov je velika, ker je človeška slabost tudi velika. V takih temnih urah se izvrše težki prestopki. Vzroki takih duševnih kriz morejo biti različni; v mladih letih je to zlasti v dobi razvoja; pa tudi telesne bolezni, razni doživljaji, prevare, razočaranja. — Ni v človeški moči, da bi tak vihar pomiril, ali da bi se mu izognil. Smo pač ljudje in se nam slabosti v težkih urah ni treba sramovati; dovolj je, da se prestopkov obvarujemo. Toda eno moramo: vdati se n e smemo, ampak sovražniku našemu pokazati svoje najboljše orožje. — Naša molitev je takrat res brez vsakega poleta in brez občutene pobožnosti; klic na pomoč naj bo k Bogu. Molitvi pa se mora pridružiti potrpežljivost, ki jo spremlja upanje. — Nikoli pa ne smemo v takih težkih urah sklepati o važnih zadevah, ali celo o svoji bodočnosti. (Toliko odgovora »neznanki«, ki je upam, nisem izdala.)

Odgovori na pisma.

Razgovori z gospo Selmo.

Nemirna — nesrečna. Upam, da je vse v redu.

Nadenka. Zdi se mi, da se Ti godi kakor trem modrim z Jutrovega: pot je temna, cilj zastrt, toda zvezda sije jasno. Le ne obupati! Tako se godi mnogim mnogim v mladih letih. Marsikaj samo od sebe premine, ko postanemo starejši in zrelejši. Človek potem seveda ni več tako važen in zanimiv, a postane razumnejši. Veselje in žalost sta prav bližnja soseda; treba je, da se v solnčnih dneh pripravimo za temna pota, da pa v temnih urah ne pozabimo na žarko svetlobo solnčnih dni. — Ni tako hudo, če se včasih zasačiš v stari napaki; važno pa je, da to takoj spoznaš in se takoj dvigneš. Mirno delo naprej in kvišku je boljše kot pa težavni zaleti. — Upam, da se razumeva!

Zaupljiva. Če Te sredi ceste ali na javnem trgu ugrizne stekel pes, ali boš morebiti kar tiho in vse to prikrila in skrivaj po kotih iskala zdravil za rano? — Stekel pes je javno pohujšanje... Vse drugo pa si sama lahko

odgovoriš. — Pismo sem oddala v uredništvu za g. zdravnika. Upam, da Ti bo odgovoril. Prosim, piši mi natančneje, kateri slučaj je bil to!

Vitka jela. Z nikakimi imeni Ti ne bom odgovarjala, a upam, da me boš razumela. Ne vnanje delo in krik in poudarjanje lastne vrednosti, ampak tisti temelj je važen, na katerem vse to zraste. In v tem oziru imaš čisto prav. Ime pisateljice, ki jo omenjaš, ni merodajno; saj že ime pove, celo namreč, da ni bilo nikjer nobene moralne trdnosti, še manj pa verske. Tako življenje nam ne more biti v zgled. — Vse prav dobro razumem, kar pišeš o razmerah, v katerih živiš; tudi sicer izvem marsikaj. Živo sočustvujem s Teboj. Stori, kolikor največ moreš dobrega. V vseh bridkostih naj nas tolaži zavest, da božje oko čuva nad nami in da po dneh trpljenja zasijejo zlati dnevi. Bog s Teboj!

P. R. Ne vem, če se bova našli, ker nisi povedala pridejanega imena. Kako naj vem, katero črko naj vzamem, kakor želiš? Če bi ne imela nobenih drugih skrbi, kakor odgovarjati na ta pisma, bi si ne mogla zapomniti. Vselej pristaviti k podpisu pridejano ime! — Čudno se mi zdi, da se tista znana zadeva ni izravnala. Na vsak način bi morala tudi Ti od svoje strani kaj storiti, ne samo čakati, kaj bodo drugi storili. Pa kakor vidim, imaš zelo trdo srce in živiš ves čas v nekem trajnem odporu, ki ga pa, če hočeš biti poštena, sama ne moreš odobravati. — Glede razlage in zdravljenja Tvoje bolezni pa jaz prav res ne morem prav nič storiti; zato sem pismo, ki si ga poslala meni, oddala uredništvu, da ga pošlje gosp. zdravniku. Da bi bila vsakemu napisala na svoj listek, pa bi šlo mnogo hitreje. Boš pa drugič vedela! Še se oglasi!

Skrita — nepoznana. Prav mnogo se jih je spomnilo s čestitkami za moj god, a tako lepih in obilnih duhovnih darov mi ni nobena poslala; zato se Ti moram pač posebno zahvaliti: Bog Ti povrni! — Kar pišeš o svojem zdravju, oziroma o bolezni, pa res ni prav nič veselo. Seveda se moraš brez-pogojno vdati in storiti vse, da ozdraviš, ker tudi zdravje je eden izmed talentov, ki nam jih je Bog dal in mu jih bo treba vrniti. Seveda bom molila, da se vse srečno izteče! Kmalu se oglasi!

Cilka M. Torej ni bilo pomoči za Tvojo sestrico! Kakor tudi je izguba bridka, vendar naj Te tolaži zavest, da je pač zdaj za večno srečna. Vse najlepše praznike bo praznovala že v nebesih. In tudi za vas vse bo skrbela in gledala na vas s še večjo ljubeznijo kot prej. Privoščite ji nebesko veselje in ne žalujte preveč za njo! Ti pa se zopet kmalu oglasi!

A. L. Tvoja pisma so sami skoki iz enega ekstreme v drugega, da Te čimdalje manj

razumem. Pa temu prav res nisem jaz kriva, če iz Tvojih pisem ne morem ničesar razbrati. — Hvala Ti za spominčke za moj god! Če hočeš, seveda še lahko pišeš, a tako, da Te morem razumeti! Bog!

Na življenja poti. Tvoje pripovedovanje ima precej nasprotij, da ne vem prav, kako in kaj. Vsekakor se mi zdi neverjetna, skoro nemožna Tvoja ljubezen; to je nekaj nenaravnega, da ljubiš nekoga, o katerem veš, da ima druge in bo tudi moral skrbeti za druge. Če morebiti to ni preračunjenost z

njegove strani, da se pri Tebi okoristi? — Praviš: odpustila sem mu. Tega niti ne moreš, ker so posledice, katerim se ne more izogniti. Prav resno Ti priporočam, da se o vsem tem pogovoriš s kom, ki vse razmere dobro pozna. Iz Tvojega pisma jih, žal, premalo poznam. Bodi čuječa in skrbno se varuj! Poizveduj in opazuj! Ne verjemi le lepim besedam! — Mnogo moli! — Pomagala Ti bom. — Sporoči, kako se bo preokrenilo!

Vsem mnogim, ki so se spomnile mojega godovnega dne, iskrena hvala!

N * A * Š * D * O * M

Francka T.:

Naše gorje.

Zadnjič sva hodili z onegavo Anico skupaj od prve maše. Pa sva se pogovarjali to in ono in mi je slednjič rekla Anica: »Francka, ti sploh ne veš, kaj je hudo na svetu; nikakor ne moreš razumeti, koliko hudega moramo prestati nekateri, da imamo prav za prav že na tem svetu pekel.«

Začudila sem se. Tako rada bi poznala bedo svojih sovaščanov, ne iz radovednosti, ampak da bi jim po možnosti pomagala. Pa pride dekcle, ki je samo doma v eni izmed onih nizkih koč in mi reče, da še nič ne poznam njihove revščine. »Ne tako«, me je zavrnila Anica. »Ti lahko veš, kako beraška je oprava v naših domovih in kako nam manjka celo potrebne obleke; lahko povprašaš, kaj imamo za kosilo in za večerjo in raz obrazov bereš, kolikokrat se do sitega najedo otroci iz naše ulice. Vse to ni naša najhujša revščina. Najbolj hudo je, ker pri nas ne poznamo pravega veselja: oče večer za večerom prihaja domov pijan na račun sobotnega plačila. Če mu gostilničar noče več upati, pobere doma karkoli, da je le za pijačo. Zadnje materino boljše krilo je že nesel in mu je mati komaj ubranila! Mati se že zdavnaj ne zna več smejeti. Otroci so veseli, kadar se morejo potepati po vasi in se boje domov, kjer jih pijani oče med kletvijo pretepa. — Vidiš, za to naše gorje nimaš pomoči! Ti, ki si iz poštene hiše doma, se čudiš, zakaj naš Stanko tako slabo zna verouk.

Kako naj uboga četrto zapoved, ko pa še oče v navzočnosti otrok nikdar ne govori spoštljivo o materi in z materjo; in očeta naj spoštuje, ki še nikdar ni prinesel kruha, pač pa s slabim zgledom in s kletvijo in kvanto podira še ono, kar zgradata šola in mati. In ne moreš razumeti, zakaj fantiči iz naše sosesčine tako kmalu začno kaditi in piti žganje; odkar pomnijo, so morali donášati očetu steklenico za steklenico in nihče jih ni nadziral, če so med potjo poskušali pijačo. In tam pri vas tako ostro sodite, kadar se kakšno naše dekcle spozabi in pade. Pa pozabljate, da mladina v nizkih, umazanih kočah pravtako rabi solnca in ljubezni kakor ona iz svetlih, lepih domov. Pri vas doma nosite drug drugega na rokah. Dekleta iz naše ulice pa iščejo ljubezni tam, kjer jim jo ponujajo. Pa jim dopovej, neizkušeni, da je v oni prijaznosti in v onem veselju zanje smrt in poguba!«

Nisem znala odgovoriti. Morda ima pa Anica vendarle prav. Z malenkostnimi darovi skušamo včasih olajšati telesno gorje naših nesrečnih bratov. Nikdar pa se ne utegnemo živeti v njihove razmere, da bi jih potem pravičnejše sodili in bi jim mogli pomagati v njihovi zapuščenosti. Zanje imamo premnogokrat le besede obsodbe.

Ali pa so res vsi oni, ki ne popijejo vsega tedenskega zaslužka in ki ne razsajajo ob jutranjih urah po ulicah in ki ne veseljačijo po veselicah, toliko boljši ljudje? Jeli res pijanec izvržek človeštva, od katerega se vse obrača in smo mi drugi brez vsake krivde?

Zamislila sem se. Še ni dolgo, kar sem bila za krstno botro. Pa je po sv. opravilu odločil boter: »Sedaj gremo pa v gostilno, da se ga bo mali kristjan prej navadil.« Morda ni mislil resno, šli smo pa le. — In birmanske botre in botrice poslušajte, kako vneto prigovarjajo: »Le potegni ga; boš vsaj zapomnil, kdaj si bil pri birmi!« Lep spomin na tak praznik! — Rabijo dninarje ali obrtnike. Bolj kot za tečno hrano bo gospodinja skrbela za obilno pijačo. Pa so morda med delavci možje, ki doma ob težjem delu ne pokusijo nobenega alkohola. — Naš oče strogo zahteva, da so pri večerni molitvi zbrani vsi družinski člani. In mama vedno zatrjuje, da ne bi spala niti eno uro, ko ne bi vedela, da so vsi fantje doma. Morda pa je kakšna mati ponosna, če sliši sina v pozni uri z veselo družbo ukati skozi vas. Kje so prebili večer, kako bodo delali drug dan? — In niti pri mrliču naši ljudje ne znajo več čuvati brez pijače! —

Zakaj smo tako strogi sodniki? Če ga fant sme piti, od moža pa naenkrat zahtevamo, da mora biti trezen in varčen! Če ga sami smemo piti ob veselju in žalosti, ob slovesnostih in v trpljenju, potem pa tako hudo sodimo onega, ki se ga je ob takih prilikah tako zelo navadil, da ne more več živeti brez njega! Zakaj neki obsojamo prebivalce ubogih koč, ko bi lahko pomislili, da eno gorje rodi desetero še hujših!

Kako bi rešili naše ljudi tega gorja?

Ali si že pokazala Vlgred sosedi? Stori to in skrbi, da se naroči!

Gospodinjstvo.

(Nadaljevanje.)

Naše oči se kaj rade ozirajo po lepem v naravi zunaj, pa tudi doma. Poglejmo danes, kaj je lepega v našem domu in kaj naj lepo postane! Naš dom naj bo lep, prijazen, domač, da se dobro v njem počutimo; prav to zadnje je za nas posebne važnosti. Seveda pa naj nihče ne misli, da mora vsako lepo stvar, ki jo kje vidi, takoj kupiti in domov prinesiti in jo doma obesiti na najbolj vidno mesto. To bi bil potem muzej, ne pa dom. Gotovo je marsikatera izmed nas že sama doživela, da ji ni bilo v kaki bogati hiši, kjer so imeli prav dosti samih lepih stvari iz-

postavljenih in obešenih, prav nič prijetno. To prav res ni bil dom. Nasprotno pa se nam je zdelo v preprosti kmetški hiši, kjer je bilo vse snažno in v redu, res domače in prijetno; na oknih rože, v hiši pa vzoren red, vsaka stvar na svojem mestu in lepo se nam je zdelo. Saj red je prvi pogoj za lepoto, ker blagodejno vpliva in nas ne moti.

To lepoto v domu si vsaka izmed nas lahko privoščiti. Red razprostre preko vsake, še tako preproste in skromne stvari in našem domu košček lepote. Snažna soba prav tako napravi vtis resnične lepote.

Vedeti pa moramo, da za pravo občutje lepote niso merodajni samo zunanji vplivi, ampak tudi in še prav v obilni meri notranja harmonija. Na steni v naši hiši visi n. pr. slika, ki nam ni prav nič všeč, a je zvezana s toplimi spomini naših domačih in zato je ne odstranimo, ker bi se na ta način uničila ona harmonija in tisti lepi notranji red, ki nas veže z domačimi. Nikoli ne smemo s smelo roko poseči po tem, kar imajo drugi radi. Lepota je doma v našem domu, če se na vseh stvareh pogosto ljubeče pomude naše oči.

Kako pa naj potem prinašamo še lepega v naš dom, ki bo tako, da nas bo veselilo? Gotovo na ta način, da kupimo ali si pridobimo res take stvari, ki so nam všeč in so nam zato nekaka notranja last. Marsikatera izmed nas je pri nakupovanju vse pre nagla; prav v naglici kupi včasih kako stvar, ki ji pa kmalu ni več všeč, je izgubila svoj čar. To se posebno rado zgodi, če se hočemo meriti s sosedomi, ali jih celo nadkriti. Tu velja pa še prav posebno naš stari pregovor, ki pravi, da imajo vsake oči svojega slikarja. Zato naj bi se nobena gospodinja ne ozirala na svojo sosedo, pa najsi kupuje karkoli: opravo, zastore, posodo ali orodje; kajti karkoli se tudi v sosedovem domu lepo vidi, ni gotovo, da bi se tudi v našem; kajti vsak dom ima svojo posebno značilnost, ki jo zlasti ustvarijo njegovi prebivalci. Zato se gospodinja nikoli ne sme zannesti na vpliv reklame, ampak mora edino le vprašati: Ali nujno rabim to, kar nameravam kupiti? Kakšna mora biti ta stvar, da se bo ujemala z našim domom? Zato pa naj v naglici ničesar ne kupuje, niti takega, česar brezpogojno ne rabi in ne takega, kar ne more spraviti v sklad s svojim domom.

Tudi v tem oziru potrebujemo vzgoje in pouka še in še.

Kuhinja.

Črne ali rdeče jagode s sirom. En liter sira (od sladkega mleka) pretlači skozi sito; prideni $\frac{1}{4}$ litra sveže smetane in malo sladkorja. Vse skupaj dobro vmešaj, da izgleda kot krema. Tako pripravljen sir deni na plitvem krožniku v majhnih kupčkih okrog jagod in takoj serviraj.

Za večerjo ali za malico. Priprava: 1½ litra svežega sira, žlico drobnno sesekljane čebule, pol kavne žličke zdrobljene kumne, po eno žlico drobnno zrezanega drobnjaka in zelenega peteršilja, dva pretlačena paradiznika, dve žlici namiznega olja ali kisle smetane, malo soli. Izpeljava: Zdrobi sir, oziroma ga pretlači skozi sito; prideni ostalo pripravo, dobro premešaj ter napravi na plitvem krožniku stolpič. Zraven serviraj krompir ali ržen kruh, narezan na rezine za prst debele. Z žličko si namaže na kruh ali krompir sir vsak sam.

Sirov pečenjak (šmaren). Priprava: ½ litra sira, 3 jajca, 3—4 žlice mleka, 4 žlice moke, sol. Izpeljava: Pretlačenemu siru primešaj rumenjake, mleko, moko in nazadnje sneg beljakov. Nato vlij na razbeljeno maslo ali mast in speci. Pečenega zdrobi in serviraj s kompotom ali s solato.

Pšenična polenta. Daj v lonec 1 liter vode, malo soli in žlico sladkorja. Ko zavre, vkuhaj med vednim mešanjem $\frac{3}{8}$ litra pšeničnega ali pa koruznega zdroba, zgoščenega pokrij in odstavi od ognja. Nato devaj polento z žlico na krožnik, pri tem pa pomoči žlico vsakokrat v vročo vodo. Med tem skuhaj 1 liter črešenj s par žlic sladkorja. Z vodo (sokom), v kateri so se kuhale črešnje, oblij polento, s črešnjami jo pa obloži.

Rezanci s špargeljni. Pripravi navadne široke rezance ter jih kuhaj v slani vodi. Kuhane odcedi in deni na krožnik. Rezance obloži s špargeljni. V kozici zavri 4 žlice kisle smetane ter jo vlij na rezance in špargeljne. Po vrhu potresi ocvrte kruhove drobtine ali parmezana.

Zelenjadna juha. Priprava: Korenje, kolerabce, korenina zelene, peteršilj, por, karfijola, $\frac{1}{2}$ litra zelenega graha, kumna, drobnjak, rezanci, mast. Osnaženo zelenjad operi in zreži na drobne rezance. V kozico deni za prst visoko vode in zrezano zelenjad. Kozico dobro pokrij in duši zelenjad 15 minut. (Na tak način pripravljena zelenjad ohrani ves svoj prijeten aroma, zato je zelo okusna in zdrava.) Nato prilij vode in osoli. Ko zavre, zakuhaj rezance. Preden daš juho na mizo, prideni precej ocvrtih kruhovih drobtin in drobnjaka. — Juha bodi precej gosta, zlasti če jo pripraviš kot samostojno jed, bodisi za kosilo ali za večerjo.

Zelenjadna juha, druga. Zelenjad pripravi kakor za prvo. Mesto rezancev pa zarumeni na masti 1—2 žlice moke, zalij jo z vodo in primešaj dušeno zelenjad in pusti juho še nekaj minut vreti. Nato jo vzemi od ognja, raztopi vanjo 1—2 jajci in jo takoj serviraj.

Nova kuharska knjiga (brezmesna — vegetarijanska). Prevrat v naši dosedanji kuharski umetnosti, a v zdravstvenem oziru napredek pomeni najnovejša kuhinjska knjiga: *Prehrana po najnovejših zdravstvenih načelih*. Po spisih dr. med. M. Bircher-Bennerja in po zbirki kuharskih zapiskov (receptov) ge. Berte Brupbacher-Bircher v Zü-

richu priredila Štefanija Humek, učiteljica gospodinjstva. 224 strani, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, cena 30 Din, vezana 40 Din. Poleg mnogih nemških zdravnikov propagira znani švicarski zdravnik dr. Birchner-Benner že nad 30 let z največjim uspehom nauk o prehrani brez mesa, pripravljene po načinu, ki ustreza sedanjemu stanju vede o prehrani človeštva. On dokazuje, da je v naši dosedanji mesni prehrani mnogo slabega, naravnost usodnega in da moramo marsikatero bolezen ali prerano smrt pripisati na rovaš napačne prehrane. Sploh si je današnja moderna medicina ta nauk zelo osvojila in ga tudi že naši domači zdravniki priporočajo pri raznih obolenjih. V 323 zapisih, ki so vsi skrbno preizkušeni, lahko pripravimo jedila, ki popolnoma odgovarjajo vsem zahtevam zdrave, popolne človeške prehrane. Sledi navodilo za peko kruha, preprosti jedilnik (za vsak mesec štirje vzorci), dalje obširnejši jedilnik s pičlo presno zelenjadjo ter kratka razprava o presni (nekuhani — surovi) hrani.

Vprašanja iz gospodinjstva.

Prijateljca lepega perila. Vprašate, katerega mila naj se poslužujete za pranje perila, ker že vsak časopis svoje priporoča.

Odgovor: Nikakor ne smete misliti, da je časopis trdno prepričan o kakovosti in dobroti onih stvari, ki jih v inseratih priporoča. Tvrde so, ki jim je na tem, da se njihov izdelek tembolj spozna in pride med svet; zato ga priporočajo po časopisu, ki je zelo razširjeno in pride skoro vsakemu človeku v roko. — Glede uporabe mila pa to-le: Vsaj trikrat ali štirikrat morate prati perilo z enim in istim milom, da se prepricate, če je res dobro. Nikakor pa tega ne morete vedeti, če enkrat perete z Gazelo, drugič z Zlatorogom, tretjič z Jelenom, kakor je bilo razumeti iz Vašega pisma. Svetujemo Vam, da se točno držite navodil, ki jih ima vsak zavojček pralnega praška, ki ga rabite za namakanje. Ni vseeno, če napravite raztopino dovolj močno ali ne, ali če stresete prašek v krop, namesto v hladno vodo. Ne smete misliti, da je to le sitnost, ampak temelji na mehaničnih in kemičnih pravilih. — Vsekakor pa je treba pri pranju vselej točnosti in skrbnosti in ne kratkomojno verjeti, da prašek in milo vse samo naredi.

Vigrednica Roza nas naproša, naj objavimo njeno vprašanje v »Vigredi«, vse Vigrednice pa naproša za dober svet.

Kako spravim iz srednje rjave volnene obleke barvo pirhov, ki sem jo v drobnih kapljicah dobila na krilo in rokav? (Op. ured.: Pozivljemo vse Vigrednice, da pomagajo svoji sosestri).

Naročnica Tilka prav tako prosi vse Vigrednice pomoči v tem-le slučaju: Imela sem lepe, precej velike platnene robce, ki so bili

zarobljeni z ažurom. Robci sami so še zelo močni, a odrgali so se robovi pri luknjicah. Če robcem odstranim prvi rob in jih iznova zarobim, bodo premajhni; če jim ta rob čvrsto prišijem, niso več čedni; stran jih je pa škoda vreči, ker so še sicer močni. — Katera Vigrednica mi more svetovati?

Gospodinja prosi za nasvet, kako naj osnaži (opere?) pleteno volneno obleko, da ne bo izgubila barve (svetlomodre) in se tudi ne bo preveč uskočila. — Prosimo torej za nasvete!

Vprašanja iz zdravstva.

(Odgovarja dr. M. Justin.)

Luč na gori. Sklepanje zakonov med bratranci in sestricinami ni odobravati tam, kjer je v familijah kaka podedovana živčna, duševna ali telesna napaka, ker se potem ta plat družin težje popravi. Z izmenjavo telesno in živčno-duševno boljšimi, to je z možitvijo in ženitvijo s telesno in duševno boljšimi familijami se lahko rod popravi, če ta to potrebuje. Iz »evgeničnega« razloga bi to bilo torej dobro, da se ne ženijo ljudje iz bližnjih sorodstev, vendar če je rodbina zdrava, bi iz zdravniških razlogov tudi tu ne bilo oprekati.

Zaupljiva. »Hvala Vam, da priobčujete vprašanja in odgovore v »Vigredi«. Tudi zame je bilo marsikaj poučno, vendar se mi zdi, da so nekatera vprašanja tako kočljiva, da ne spadajo v javnost. Dvomim, da nekatera dekleta res vprašujejo iz pravega namena, nekaterim je to le povod raznim mislim in besedam in se norčujejo iz teh vprašanj. Tudi ni izključeno, da dobijo v roke »Vigred« moški in jim potem to vzbuja strasti in jim daje povod, da se iz vsega norčujejo.« Tako pišete in če hočemo kaj na to odgovoriti. Vsa vprašanja, ki so se obravnavala v »Vigredi«, so bila stavljena in odgovorjena v namenu, da koristijo. »Vigred« je edino mesto, kjer se more ta reč obravnavati tudi za take, ki si ne upajo dopisovati »Vigredi«, ki pa so vesele, če morejo kaj zvedeti. Vsaki posebej odgovarjati, za to ni časa. Več odgovorov in vprašanj v eni številki koristi, če bravke hočejo, vedno. Saj je list Vaš, saj je za Vas, za splošnost pa tudi. Kočljivost za Vas tu sploh nima mesta. Če me zob boli, grem k zobozdravniku, če imam čevljar raztrgan, k čevljarju, če pa hočem kaj splošnega za žene in dekleta, pa grem gledat v »Vigred«. O sebi in o svojih bolečinah in težavah človek rad govori navadno. So pa tudi ljudje in dekleta in žene, ki silno rade skrivajo in nosijo same s seboj in v sebi vse torej tudi ne vprašajo, in za te je tudi »Vigred« dobra. Da se pa tje in sem čudijo, da druge »upajo« kaj takega vprašati, kar bi same ne vprašale, da pa jasno, da se jim to zdi čudno in pikantno. Le izgubimo in izženimo iz sebe strah, da o važnih stvareh tako trdovratno molčimo in z napačno sramežljivostjo

vestjo zavlačujemo morebitno ozdravljenje, če bi se to začelo pravočasno. Hvala Bogu, da niso vse take. Da pa je nekaj takih, ki se bojijo zaupno razodeti to in ono takemu, ki bi mu lahko, n. pr. staršem, materi, je pa tudi jasno. Saj mati morda sama tudi nikdar tega ni zaupala komu; pa so tudi družine, ki so v srcu mehke in občutljive, na zunaj pa zaprte in trde, da se človek čudi. Saj velikokrat človek že ozdravi in se oprosti in postane ves drug, če se razodene, če se spove komu, če iz dna duše skrite bolečine in negotovosti pove komu. Kaj pa se ne sme, to pa že vsaka žena in dekle iz naravne sramežljivosti ve in to je dobro. Le meje morajo biti povsod, kako daleč smem iti. Kočljivih vprašanj za Vas žene in dekleta v »Vigredi« tičočih se le Vas, jaz ne poznam. Četudi nekatere vprašujejo iz nepravega namena, pa odgovor pride menda le kateri izmed bravk prav in bo izluščila dobro jedro zase. Sicer pa če se malo ponorčuje, pa v srcu ne misli tako. Včasih se pa katera ne zna drugače izraziti in sicer ne vedno v slabem pomenu, da se malo zareži, posmeji ali prida kako opombo. Menda ji to tudi dobro stori, ker se drugače izraziti ne zna. Jaz mislim, da tu o kaki škodi za katero ni govora. Škodovati pa tudi ne želimo, vedno le koristiti. Radi sramežljivosti zanemarjati bolezen, je znak zanikrnega in omejenega človeka. Izkušnje zdravnik je rekel nekoč: »Nisem še videl dostojne in po vsem neoporečene mladenke ali žene, ki bi se spakovala s pretirano sramežljivostjo, to delajo običajno le osebe dvoumnega značaja ali vegaste duševnosti.« Da so pa kake bravke »Vigredi« tudi iz teh vrst, je pa jasno, saj smo ljudje vse »sorte«. Tem ne moremo kar naenkrat spremeniti njihove duševnosti. Sčasoma bo pa tudi njim kaj zaleglo, da se ne bodo iz napačne sramežljivosti norčevali, ker tudi to je včasih napačna sramežljivost.

Da se morda res kake napačne misli in besede iz teh odgovorov kujejo, zato splošnost ne more nič, in bi se morda norčevali tudi če bi ne bilo teh vprašanj in odgovorov, ki so včasih »kočljiva« za tiste vrste deklet, za druge pa nekaj čisto naravnega in potrebnega, da se razčistijo in obravnava, ker jim potrgamo s tem ost, ker ni več novo in neizraženo. Kar je splošno znano, ni več »pikantno«. Draženje živcev ni več posmeha vredno.

Če pa moški dobijo »Vigred« v roko in čitajo te odgovore, pa jim ne bo škodilo in velja o njih isto kot o dekletih, ki bi se »norčevali« in kazale svojo »vegavo duševnost«. Saj so tudi med moškimi »vegave duše«. Naj se tudi njim polagoma pokaže pot, po kateri naj se približajo jasnosti in polagoma morda le svojo dvoumnost zapustijo in se ne bodo norčevali. Sicer pa, kdor si s tem vzbuja strasti, si jih bo vzbujal vedno in povsod. Dvomim pa, da taki moški kaj prida bero. In če bero, morda bodo že tudi kedaj našli kako dobro knjigo, in »Vigred« je menda dobra knjiga, le čitajo naj jo. Nas bo to veselilo.

D O M A I N D R U G O D

Ločitev Cerkve od države pripravlja nova vlada na Španskem.

Ogrski dijaki hočejo izključiti iz družabnega občevanja vsa dekleta, ki se bodo udeleževala lepotnih tekmovanj.

Dne 19. febr. 1931 je umrla ena izmed odličnih avstrijskih pisateljic Marie Eugenie delle Grazie. Napisala in izdala je več pesnitev, celo vrsto romanov in novel ter tudi nekaj dram, ki so se z uspehom igrale po raznih odrih. V njenih spisih odseva globoka verska in psihološka izobrazba. Vsa njena zbrana dela obsegajo lepo število zvezkov.

Leta 1930. je obiskalo Lurd 664.000 romarjev. Največ jih je bilo iz Belgije, veliko iz Španije, Italije, Anglije, Švice in Nemčije. Iz Amerike jih je bilo 604. Število bolnikov, ki so jih pripeljali v Lurd, je bilo znano: 8615 iz Francije, 5688 od drugod. Svetih obhajil je bilo 1.170.000, sv. maš 65.000.

Grozna morija. Strašno naraščajoče število mater, ki se zločinsko oproščajo porajajočega se življenja potomcev; pa v istem razmerju napreduje tudi število žensk, ki jih radi tega predčasno ugrabi smrt. Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« navaja sledeče števila: Na Francoskem se prepreči vsako leto do 600.000 rojstev; v Nemčiji je naraščalo število takih umorov takole: 340.000 (l. 1911.), 500.000 (l. 1923.), čez milijon leta 1930. Od žensk, ki so v takih okoliščinah umrle, je bilo čez eno četrtno žrtev zločinskega poseganja v božje naredbe. Na Nemškem umrje letno okrog 35.000 žensk na posledicah nepostavnega in grešnega povzročanja bele smrti. O Rusiji še govorimo ne!

Na Dunaju je 120.000 organiziranih oseb, ki so brez vere. Med temi je 10.000 dunajskih otrok, ki ne hodijo več h krščanskemu

nauku, marveč se jim nudi samo nekak življenjski pouk.

Avstrijska katoliška pisateljica Dolores Vieser je l. 1928. izdala roman »Das Singerlein« — »Pevček«. — Sedaj je izšel že v tretji izdaji. Že takoj s tem svojim prvim delom, dasi ga je spisala stara komaj 22 let, je namah vzbudila pozornost med odličnimi nemškimi pisatelji, ki vidijo v tej še tako mladi umetnici velike pisateljske zmožnosti in talente. Za nas Slovence je ta roman zanimiv zlasti zaradi tega, ker se godi na tleh naše slovenske Koroške in v njem nastopajo tudi Slovenci. — Ali ne bi bilo dobro, da bi čitali to zares lepo in napeto knjigo tudi v slovenskem prevodu?

Kardinal Lienard je odlikoval 6. maja v Lilleu s križcem Castne legije redovnico Marijinih misijonskih sester reda sv. Franciška Marijo Antonijo. Omenjena sestra je naredila leta 1895 redovne zaobljube in dve leti pozneje nastopila apostolsko delo v Birmi (Indija). Po daljši vaji v zavetišču za gobavce sv. Janeza v Mandalaju je postala prava mati neusmiljeno zapuščenih gobavcev in na kugi obolelih domačinov. Ustanovila je v Bhamoju v Gorenji Birmi lastno zavetišče, ki ga je požrtvovalno vodila skozi skoraj 30 let, ne da bi se prestrašila kakega tudi najzopernejšega dela.

Francoski predsednik je zdaj pooblastil škofa-kardinala v Lilleu, da bi junaški redovnici izročil najvišje francosko odlikovanje. Preprosta slavnost je globoko ganila vse navzoče. Kardinal Lienard je po kratkem prisrčnem nagovoru stopil k blagi starki, drhteči od razburjenja in ji pripel odlikovanje z besedami: »V imenu republike, Vas sprejem, sestra, med člane Castne legije.«

D O B R E K N J I G E

Gremo v Korotan. Rudolf Wagner. Izdala in založila Slomškova družba v Ljubljani. Cena vezani knjižici 25 Din. — R. Wagner je sestavil lepo posrečeno knjižico o Koroški. Knjižica ni primerna samo za otroke, marveč tudi za odrasle. Obsega 88 strani, ima 16 slik in zemljevid Koroške. Na Koroškem živi še 100.000 Slovencev, zato mora biti usoda Koroške pri srcu vsakemu Slovencu. Koliko pišejo Nemci o svojih po vsem svetu razkropljenih bratih. Posebne knjige in knjižice izdajajo o nemških narodnih drobcih, živečih zunaj mej materinskih države. Vsi se čutijo kot eno, eno veliko narodno občestvo. Tudi Slovani tvorimo eno veliko občestvo. Majhen drobec tega občestva je tudi Slov. Korotan. Vzemi torej v roko dobro knjižico »Gremo v

Korotan« in čudila se boš, koliko prezanimivega čtiva boš našla v knjižici: pesmi, pripovedke, uganke, povesti, poučne spise o slovenski koroški zemlji in o koroških Slovencih.

Pogled v Beneško Slovenijo. Takoj za čitanko o Koroški je izdala Slomškova družba zbirko spominov na Beneško Slovenijo kot 3. zvezek Mladinske knjižnice. Tudi ta obsega popis Beneške Slovenije in njenih prebivalcev, slavne Beneške Slovence, razne pravljice in pripovedke iz tistih krajev, narodne in umetne pesmi, šalivke in uganke. Marsikdo izmed nas se že ni več zavedal, da imamo brate in sestre slovenske tudi še tam; zato mu bo ta drobna knjižica obnovila spomine nanje. Kajti četudi ima naslov mladinske knjige, vendar jo bo tudi vsak odrasel

lahko s pridom in veseljem prečital. Obe knjigi se naročata pri upravi Slovenskega Učitelja, Ljubljana, Jenkova ul. 6, in stane 20 Din.

Mati. Knjiga o slovenski materi. Mohorjeve knjižnice 37. zvez. Zbral in uredil Alojzij Bolhar. 126 strani štejoča knjižica obsega bisere slovenskega slovstva o materi. Zbiratelj je nabral najlepših črtic o materi iz del največjih naših pisateljev in najlepših stihov naših pesnikov. Naša društva in šole najdejo v knjižici bogate snovi za proslavo materinskih dni. Pa tudi sicer se vsak čitatelj mudi lahko ure in ure ob tej knjižici in primerja svoje misli in čustva za mater z onimi, ki so v tako čudovitih besedah izražena v knjigi. Vsak slovenski dom mora imeti to knjigo, da se ob nji staro in mlado spominja na najsvetejše, kar ima slovenski dom — slovensko mater. — Knjiga se naroča v Mohorjevi knjigarni v Celju.

Usodna preteklost. Ljudska knjižnica Jugoslovanske knjigarne, 38. zvezek. Francoski spisal Constantin-Weyer, prevedel S. Skerl. Cena broš. 26 Din, vez. 38 Din. — Tudi življenje izseljencev, pa z drugačnega vidika. Ta povest, ki se prav za prav dobesedno prevedeno imenuje »Človek se sklanja čez svojo preteklost« in je pod tem imenom izhajala tudi v »Slovincu«, je bila leta 1928. nagrajena od Goncourtove akademije.

O treznostni vzgoji. (R. Horn.) 4. zvezek. Ročne knjižnice, ki izhaja v Misijonski tiskarni v Grobljah. Cena 2 Din. — Na 32 straneh je priobčeno radio-predavanje o tej temi. Toplo priporočamo.

Cemu vera... Dr. J. Valjavec. Salezijanska tiskarna Rakovnik. 2. zvezek knjižnice »Veri in omiki«, ki jo izdaja »Salezijansko sodelništvo na Rakovniku. Cena 2 Din. — Na 35 straneh obravnava pisatelj v apologetičnem slogu za in proti. — Zelo priporočljivo!

Klic divjih gosi. M. Ostenso. Leposlovna knjižnica Jugoslovanske knjigarne. Cena broširani 60 Din, vezani 75 Din. — Roman, ki riše življenje skandinavskih izseljencev v Severni Ameriki. Zemlja, ki jo obdelujejo, jih hoče podjarmiti, a žive, razen gospodarja tudi še vsi svoje lastno duševno življenje. V to sicer monotono življenje je vstavljenih dvoje parov, ki se odtrgata iz objema zemlje na našim razmeram neobičajen način. Prizor poljskega požara je prekrasen.

ZA DOBRO VOLJO

Neprijetni položaj. »Kdaj se bosta pa vendar Stanko in Milka poročila.« — »Bojim se, da nikoli.« — »Kako to?« — »Ona ga

ne mara, dokler svojih dolgov ne poplača, on pa dolgov ne more plačati, dokler je ni poročil.«

Nova služkinja. »Glejte, Tinca, za prst debelo prahu je na kredenci; prav gotovo je že šest tednov star!« — »Oprostite, milostiva, jaz sem šele štiri tedne pri vas.«

Izletniki. V neki šoli v hribih so otroci s katehetom pri krščanskem nauku ogledovali biblično sliko »Izhod Izraelcev iz Egipta«. Ker je bila ravno prilika, se je katehet tudi razgovarjal z otroki o namenu in pomenu obleke. — Na sliki so bili zastopani vsi stanovci: od kralja Faraona do sužnjev z golimi telesi. Otroci so mnogo vedeli povedati, toda, ko so prišli do sužnjev, pa niso ničesar vedeli. Zato je katehet vprašal, kaj pač mislijo, kdo so ti ljudje brez obleke. Zdaj pa se je hitro oglasil krčmarjev Joško: »To so pa izletniki. Takih pride vsako nedeljo dosti k nam.«

Domača naloga. (Učitelj pregleduje nalogo, ki so jih otroci pisali ob priliki materinskega dne.) »Lojzek, ti imaš pa prav tako nalogo kot tvoj brat Tonček.« — »Da, gospod učitelj, saj imava pa tudi oba isto mater.«

Uprava Vigredi

ima v zalogi
te-le knjige

Mati vzgojiteljica

(III. izdaja) Din 16.—

Dekliški oder

1. zvezek	«	8.—
2. «	«	12.—
3. « posvečen Materi	«	10.—
4. «	«	16.—

Vigred

letnik 1929	«	25.—
« 1930	«	25.—
« 1931	«	25.—

Med pomladjo in poletjem

zbirka dekl. radio-predavanj
Din 10.—

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Ljudski dom. — Uredništvo in upravnštvo je v Ljudskem domu.

Čar mladostne svežosti

naj struji iz Vaše kože in naj navduši Vas in Vašookolico. Negujte Vašokožo z Elida Favorit milom, da si prisvojite ta čar. Elida Favorit milo se obilno peni, diši decentno in fino. Vsled izdatnosti je posebno pripravno za vsakdanje negovanje kože.

ELIDA *Favorit* MILO

Preko vseh
skrbi in težav
Vam pomaga
lepa in dobra knjiga
čudili se boste
kako je poceni knjiga
iz založbe

**JUGO-
SLOVANSKE
KNJIGARNE
v LJUBLJANI**

Zahtevajte brezplačne cenike in
prospekte!

**Jugoslovanska
tiskarna
v Ljubljani**

Najbolje urejena:
Tiskarna
Knjigoveznica
Klišarna
Kameno-, offsettisk
Bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

**Najmodernejša
grafika
Jugoslavije**

Priporoča se
prvi slovenski zavod
**VZAJEMNA
ZAVAROVALNICA
LJUBLJANA**
Miklošičeva cesta

Podružnice:

CELJE, Palača Ljud. posojilnice
ZAGREB, Starčevićev trg 6
SARAJEVO, Aleksandrova c.101
SPLIT, Ulica XI. puka 22
BEOGRAD, Poincaréova 2

**KOLINSKA
TVORNICA CIKORIJE
LJUBLJANA.**

**Okusna in zdrava
je
Kolinska kava**

*Ni lepšega dekleta, kot
je Slovenka v narodni noši*

*Svila za krila, kakor tudi svileni
robci z resami so pravkar došli.*

Vzorci so posneli po starih narodnih nošah.

*A.&E. Skabernè
Ljubljana.*

Za
Vaše perilo

le
terpentinovo

milo

Latorog

Od dobrega najboljšje je le

GRITZNER-ADLER

šivalni stroj in kolo

Elegantna izvedba! Najboljši material!

Pisalni

stroj

v

3

velikostih!

Na veliko!

Na malo!

GALANTERIJA

nogavice za dame, gospode in otroke, srajce, ovratniki, **kravate**, triko-perilo, puloverji, sprehajalne palice, dežniki, nahrbtniki, ženske torbice, razne ščetke in ogledala, dišeča mila, razni **trakovi** in **vezenine**; **kompletne potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in tapetnike**. Cepilni noži, škarje za trte, Solingen-noži in škarje itd. po najnižji ceni samo pri tvrdki

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

(Za vodo, blizu Prešernovega spomenika)

Čekovni račun štev. 12.005 - - - - Telefon štev. 2913

Cene solidne!

Postrežba točna!